

**LEADER TEGEVUSRÜHMA
LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU
TEGEVUSPIIRKONNA
KOHALIKU ARENGU ÜHISSTRATEEGIA
2023-2027**

Sisukord

Sissejuhatus	3
Mõistete seletused	4
1. LEADER tegevusrühm Lõuna-Järvamaa koostöökogu	5
2. Kohaliku arengu strateegiaga hõlmatud tegevuspiirkond	6
2.1. Piirkonna kirjeldus	6
2.2. Asustus ja rahvastiku ülevaade	8
2.3. Tegevuspiirkonna majanduskeskkonna analüüs	11
2.4. Tööjõud	12
3. Eelmise perioodi strateegiliste eesmärkide täitmine ja saavutatud tulemused	13
3.1. Kokkuvõtte projektide rahastamisest ja toetuste jagunemisest	13
3.2. Planeeritud eelarvevahendite kasutamine	15
3.3. Tulemused ja järeldused	15
4. Võrgustumine ja koostöö	16
5. Tegevuspiirkonna olukorra analüüs	17
5.1. Piirkonna arenguvajadused ja -potentsiaal	17
5.2. Tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude analüüs (SWOT)	18
6. STRATEEGIA 2023-2027	21
6.1. Visioon ja eesmärgid	21
6.2. Strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldus	22
7. Kogukonna kaasamise protsess	23
8. Strateegia rakendamise tegevuskava	23
8.1. Meetmete valiku üldine põhjendus	23
8.2. Strateegia meetmed	24
9. Strateegia rakendamise juhtimine ja seire	31
9.1. Tegevusrühma suutlikkus	31
9.2. Taotlus- ja hindamisprotsessi kirjeldus	33
9.3. Strateegia seire ja muutmine	35
10. Strateegia rahastamiskava	36
10.1. Planeeritav eelarve ja selle jaotus strateegia meetmete ning rahastusallikate kaupa	36
10.2. Meetmete 1 ja 2 eelarve jagunemine aastate lõikes	37
10.3. Rahastamiskava koostamise selgitused	37
11. Strateegia sidusus asjaomaste arengudokumentidega	38
Sidusus LEADER sekkumise spetsiifiliste eesmärkidega	38
Strateegia sidusus kohalike omavalitsuste arengukavadega	40

Sissejuhatus

Käesolev ühisstrateegia aastateks 2023–2027 on Lõuna-Järvamaa koostöökogu ning selle tegevuspiirkonna kogukonna juhitud kohaliku arengut suunav alusdokument. Strateegia eesmärk on kujundada ühtne arusaam piirkonna tulevikuvisionist, prioriteetsetest valdkondadest, strateegilistest eesmärkidest ning nende saavutamiseks rakendatavatest meetmetest.

Strateegia annab ülevaate tegevuspiirkonna rahvastikust ning elu- ja majanduskeskkonnast, arenguvajadustest ja -potentsiaalidest, eelmise perioodi strateegia rakendamise tulemuste kaudu ka Lõuna-Järvamaa koostöökogu kui kohaliku LEADER tegevusrühma suutlikkusest.

Ühisstrateegia koostamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/1060, ühissätete määrusega kehtestatud nõuetest ning LEADER lähenemise põhielementidest. Strateegia võtab arvesse kohalikke vajadusi ja võimalusi ning sisaldab innovaatilisi elemente kohalikus kontekstis, võrgustamist ja koostööd.

Ühisstrateegia rakendamine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artiklis 5 nimetatud põhieesmärgi „parandada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda“ saavutamisele, seda peamiselt artiklis 6 nimetatud erieesmärgi „edendada tööhõivet, majanduskasvu, soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste osalemist põllumajanduses, sotsiaalset kaasatust ja kohaliku arengut maapiirkondades, sealhulgas ringbiomajandust ja säästvat metsamajandust“ saavutamise kaudu.

Ühisstrateegia panustab Euroopa Sotsiaalfond+ erieesmärki (k) ja alaeesmärki „Inimväärikuse tagamine ning sotsiaalse kaasatuse suurendamine“.

Läbivateks märksõnadeks strateegias on uuenduslikkus, keskkonnasäästlikkus, partnerlus ja koostöö. Strateegia aluseks on piirkonna eri osapoolte ja sihtgruppide kaasamisel toimunud laiapõhjalisel arutelul, teostatud uuringud ning analüüsitud küsitlustulemused.

Strateegia on heaks kiidetud
LJKK üldkoosoleku poolt 24.05.2023

Mõistete seletused:

- ▶ **Ettevõtlik** – hakkaja, teotahteline, energiline
- ▶ **Kestlik** – jätkusuutlik, elujõuline, rohelisi väärtusi järgiv
- ▶ **Kestlik maaettevõtlus** – jätkusuutlik, vastutustundlik, loodushoidlik ettevõtlus - säästev tootmine ja tarbimine
- ▶ **Keskkonnahoid** – tark ning vastutustundlik tarbimine, jäätmete taaskasutus
- ▶ **Keskkonnasäästlikkus** - loodusressursside tõhus majandamine tootmistegevuses
- ▶ **Kogukond** – konkreetses piirkonnas elav sotsiaalsete suhete võrgustikuga seotud inimrühm, kelle omavahelised suhted toetavad neid igapäeva toimingutes
- ▶ **Arukas küla** – jätkusuutlik maapiirkond või kogukond, mis olemasolevatele tugevustele ja väärtustele tuginedes tegeleb uute võimaluste (sh teenuste) väljaarendamisega, pakub lahendusi tekkinud probleemidele ning tõstab kohalike elanike ja ettevõtete heaolu.
- ▶ **Targad töökohad** - automatiseeritud või kaugtööd võimaldavad ning tervist edendavad töökohad, mis sisaldavad paindlikku töökorraldust, erinevate telekommunikatsioonivahendite ja IT-lahenduste kasutamist ning tulemuspõhist juhtimist, kus eesmärk on eelkõige tulemus, mitte protsess.
- ▶ **Noored** – vanuses 12-26 eluaastat
- ▶ **Noored ettevõtjad** – vanuses kuni 30 eluaastat
- ▶ **Noored ettevõtted** – tegutsenud kuni 5 aastat
- ▶ **Kogukonnateenus** – turutõrke olukorras maapiirkonna elanikele osutatav teenus
- ▶ **Vaimne erksus** – vaimne pikaajalisus
- ▶ **Ühisprojekt** – kuni 2 aastase tegevuskavaga projekt, millel on vähemalt 2 partnerit
- ▶ **Väike- ehk vihmavarjuprojekt** – tegevusrühma poolt esitatav ühis- või koostööprojekt, mille elluviimiseks viiakse läbi minitaotlusvoorud

1. LEADER tegevusrühm Lõuna-Järvamaa koostöökogu

Mittetulundusühing LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU (lühendina: LJKK, Koostöökogu või Ühing) kui avalikes huvides tegutsev juriidiliste isikute vabatahtlik ühendus on asutatud 17. veebruaril 2006. aastal. Ühingu põhieesmärgiks on kohaliku initsiatiivi ning kohaliku elu arendamine, tegevuspiirkonna strateegia koostamine ja elluviimine tuginedes kolme sektori partnerlusele. Võtmesõnaks on KOOSTÖÖ.

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkond pole aastate jooksul muutunud. 2017. aasta oktoobris toimunud haldusreformi järgse jaotuse järgi on tegevuspiirkonnaks Türi valla territoorium ilma endise Kärü valla piirkonnata ning Järva valla territoorium ainult endise Imavere valla piirides.

Tegevuspiirkonna pindala on 933,74 km², elanikke on piirkonnas rahvastikuregistri andmeil 01.01.2023 seisuga 10 926 inimest.

Stabiilse arenguga organisatsioonina on ühing avatud uutele liikmetele. Viimase seisuga on Koostöökogul 62 liiget, neist 2 kohaliku omavalitsust, 27 ärisektori esindajat ning 33 mittetulundussektori esindajat. Avaliku sektori osakaal kõigist liikmetest on 3,23%, erasektori osakaal 43,55% ja kolmanda sektori osakaal on kõige suurem, s.o. 53,22%. LEADER tegevuse algusaastatel liikmete arv kasvas, kuid viimastel aastatel on olnud suhteliselt stabiilne, mõned liikmed tulevad aastate lõikes juurde ja on ka lahkujaid.

EMTAK-i viienda taseme koodi järgi on Lõuna-Järvamaa Koostöökogu liikmed jaotatud 41 huvirühma. Kõige rohkem on esindatud piirkondlikku või kohaliku elu edendavad ja toetavad ühendused (9 liiget – 14,52%), järgnevad segapõllumajandusega tegelevad ettevõtted (4 liiget – 6,45%) ning seejärel lõbustus- ja vaba aja tegevustega seotud ühendused ning muu huvikoolitusega tegelevad ühendused (mõlemas huvirühmas 3 liiget osakaaluga 4,84%). Ülejäänud liikmete huvirühmade osakaal jääb alla 4%.

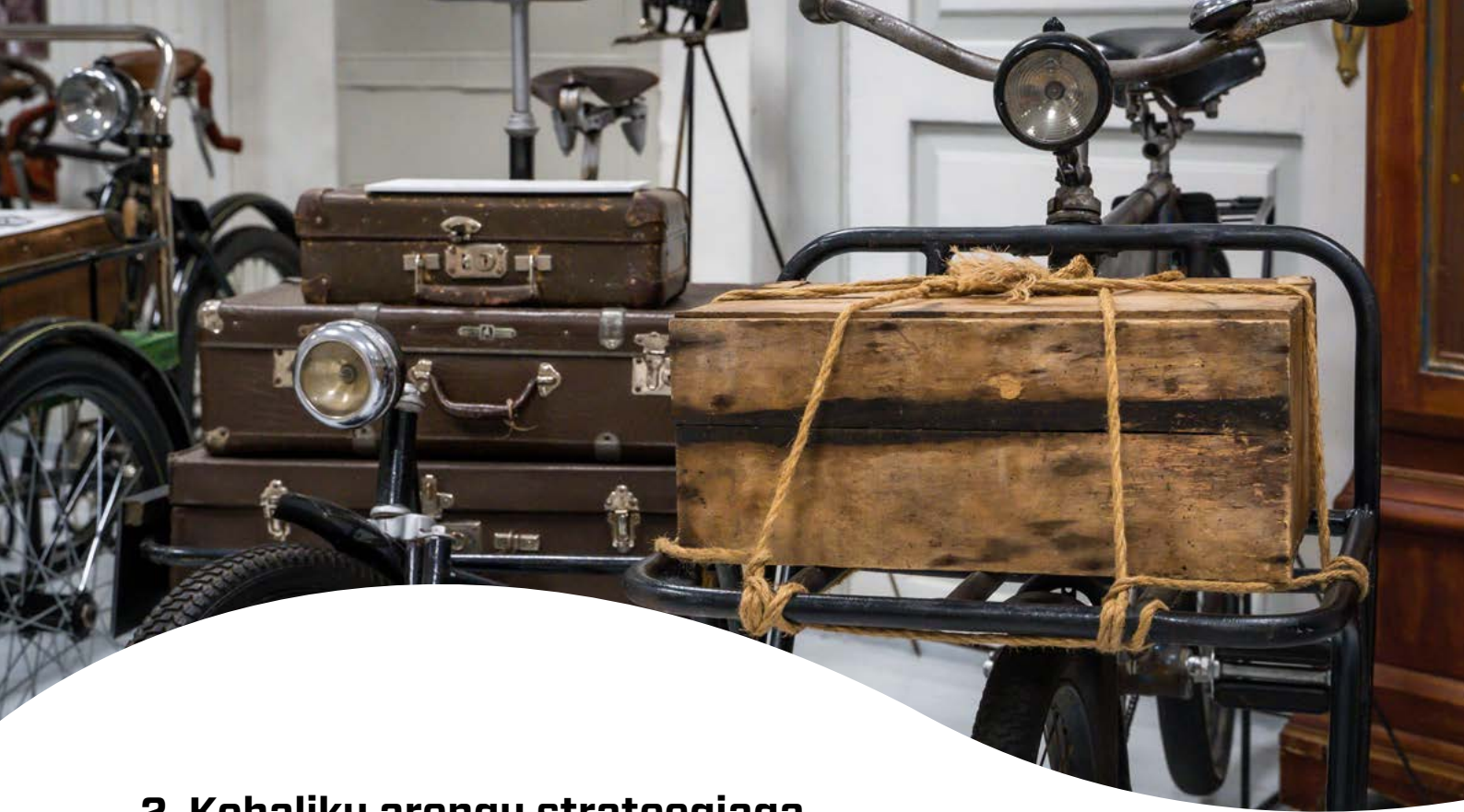
Ühingu kõrgeimaks organiks on liikmete üldkoosolek. Ühingu juhtimiseks on valitud 11-liikmeline juhatus, igapäevast tegevust koordineerib tegevjuht. Perioodil 2015-2022 töötasid tegevjuhi ja konsultant-raamatupidaja ametikohtadel ühed ja samad töötajad, tagatud oli oluline arengutegur - ühingu tegevuse stabiilsus.

LJKK koduleheküljel asub veebis aadressil www.koostookogu.ee.

Kodulehelt leiab infot ühingu põhikirja, juhatuse liikmete, ühingu liikmete, taotlusvoorude, elluvii-
dud projektide, hindamisprotseduuride jms kohta. Kodulehel avaldatakse kõik Koostöökogu tegevustega seotud uudised ning sealsest kalendrist leiab sündmuste/ettevõtmiste toimumise ajad.

Seisuga 31. detsember	2009	2014	2017	2020	2022
Avalik sektor (liikmete arv)	3	3	2	2	2
Erasektor (liikmete arv)	8	27	23	29	27
Kolmas sektor (liikmete arv)	26	37	33	36	33
Liikmete arv kokku	37	67	58	67	62

Tabel 1. Lõuna-Järvamaa koostöökogu liikmete arvu muutus perioodil 2009-2022.

2. Kohaliku arengu strateegiaga hõlmatud tegevuspiirkond

2.1. Piirkonna kirjeldus

LJKK tegevuspiirkond asub Kesk-Eestis ja hõlmab Türi valla territooriumi ilma endise Kärü valla piirkonnata, lisaks Järva valla territooriumist endise Imavere valla osa.

Tegevuspiirkonna pindala 933,74 km² moodustab kogu Järva maakonnast 37,96%. Suurem osa sellest (ca 800 km²) kuulub Türi valla koosseisu, Järva valla koosseisu kuuluv Imavere külade osa on ligi kuus korda väiksem (ca 140 km²). Tegemist on maalise piirkonnaga. Kuigi Türi valla osana kuulub tegevusrühma piirkonda ka Türi linn, on ülejäänud asustusüksusteks tegevuspiirkonnas 3 alevikku ja 45 küla Türi valla koosseisust ning 13 küla Järva valla koosseisust.

Tänu suurepärasele asukohale keset Eestit jõuab Lõuna-Järvamaalt suurematesse keskustesse tunni või paariga. Tegevuspiirkonda läbivad mitmed suured maanteed: Pärnu-Rakvere-Sõmeru, Tallinn-Rapla-Türi-Viljandi, Tallinn-Imavere-Viljandi-Karksi-Nuia, Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa, lisaks veel Tallinn-Lelle-Viljandi raudtee.

Lõuna-Järvamaa on turvaline ning külalislahke piirkond puutumatu looduse, rikkaliku ajaloo ja mitmekesise kultuuripärandiga. Tegemist on traditsioonilise põllumajandusliku piirkonnaga, kus on Eesti viljakaimad põllumaad ning hästi arenenud suurtootmine. Siin tegutsevad Euroopa ühed suurimad piimafarmid, nende kõrval aga ka paljud väiketalud.

Ca 50% tegevuspiirkonnast on kaetud metsaga, vaheldusrikkust lisavad sood, rabad, vored ja kaitsealad. Oma rikkaliku ja mitmekülgse loodusega pakuvad need matkajatele ja teistele külastajatele võimalusi aktiivseks puhkuseks, kohalikele elanikele aga rahulikkude, turvalist ja looduslikku elukeskkonda. Hõreasustus, vaikus, rahu ja värske õhk on siinkandis sisuga täidetud märksõnad.

Piirkonnas on palju materjali, millest teha lugu ja seda müüa (nt Põrguvärvad Kabalas, kummitus Oisu rahvamajas, piimanduse ühistulise tegevuse algus Imaveres, masinaühistute algus Oisus, Piimetsa küla läbiv Nelja Kuninga tee, Liivimaa-Eestimaa piir jne). Rikkust lisavad tegevuspiirkonnale mitmed teemamuuseumid: Eesti Ringhäälingumuseum Türil, Eesti Piimandusmuuseum Imaveres ja Eesti Jalgrattamuuseum Väätsal. Piirkonna tuntust suurendavad omanäolised festivalid ja muud suurüritused - Türi Lillelaat, Türi Perefestival, Rohevest ja Türi Õunafestival, Piimapäev Imaveres, Aganikufestival Oisus, Kortermajade festival Väätsal jne.

Kõige olulisemate avalike teenustega on tegevuspiirkond suhteliselt hästi kaetud, kuid teatud teenuste (eriarstiabi, haridus, kaubandus jne) tõttu on kohapealne elanikkond tihedalt seotud ka teiste linnaliste piirkondadega. Suhteliselt hästi kättesaadav on esmatasandi arstiabi ja kiirabiteenus, Türil mõningal määral ka eriarstiabi. Türil töötab 3 apteeki. Türi linnas ja Imaveres tegutsevad päevakeskused nii eakatele kui puuetega inimestele pakkudes erinevaid teenuseid ning võimalust ühiskonnaelus osaleda.

Türi valla piirides tegutseb kokku 10 haridusasutust: viis põhikooli kuues tegevuskohas (sh kool erivajadustega lastele), üks gümnaasium, üks muusikakool, kaks puhast lasteaeda nelja tegevuskohaga, üks kool-lasteaed kahe tegevuskohaga. Lisaks asub Türi valla territooriumil Järvamaa Kutsehariduskeskuse Särevere õppekoht. Tegevusrühma tegevuspiirkonnas tegutseb 3 noortekeskust või noortetuba, mis pakuvad erinevaid huvitegevuse ja vaba aja veetmise võimalusi.

Kultuuritegevust korraldab Türi piirkonnas Türi Kultuurikeskus struktuuriüksustega Türil, Väätsal, Oisus ja Kabalas. Türi Raamatukogu tegutseb oma 6 struktuuriüksusega lisaks Türi linnale veel Oisus, Kabalas, Kahalas, Väätsal ja Laupal. Väiksemates kohtades on raamatukogud sageli kohaliku kogukonna kokkusaamise ja suhtlemise kohaks.

Sporditöö koordineerimine on korraldatud koostöös mittetulundussektoriga. Türi valla territooriumil sporditegevust korraldab MTÜ Türi Spordiklubide Liit ühendab üle 20 piirkonna spordiorganisatsiooni.

Järva valla haridusasutustest tegutseb Lõuna-Järvamaa Koostöökogu piirkonnas Imavere kool, eraldi hoonetes põhikool ja lasteaiarühmad. Kultuurilist tegevust korraldab Imavere rahvamaja, sporditegevust koordineerib Järva Valla Spordikeskus, tegutseb Spordiklubi Imavere, olemas on spordihoone ja spordiväljakud. Veel tegutsevad piirkonnas Imavere noortekeskus (Järva Valla Noorsootöökeskuse struktuuriüksus) ja Imavere raamatukogu (Järva Vallaraamatukogu struktuuriüksus). Külades peatub raamatukogubuss Krõõt.

LJKK piirkonnas on suhteliselt aktiivsed kohalikus elus kaasalöövad inimesed. 2022.a. I kvartali seisuga on siin registreeritud 58 mittetulundusühingut ja 3 sihtasutust. Tegevusvaldkondade järgi on MTÜ-de ja SA-de tegevus mitmekesine. On erinevaid külade-, huvi- ja spordialade arendusega tegelevaid mittetulundusühinguid, kõige rohkem (24) on piirkonnas aga kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevustega seotud mittetulundusühinguid. Registreeritud töötajaid on mittetulundusühingutes ja sihtasutustes vähe, enamus tööst tehakse ära vabatahtlikkuse korras.

Erinevates piirkondades leidub tegusaid sädemehi, kes on valmis panustama kodukoha või -küla arengusse ja tegemistesse. Mitmel pool on aktiivsed ka noored – tegutsevad õpilasesindused ning noortevolikogud.

2.2. Asustus ja rahvastiku ülevaade

NB! Elanikkonna täpsem analüüs sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna teenuste vajadustest lähtuvalt strateegia lisas nr 2.

Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnaks on Türi vald (va endise Kärü valla piirkond - Jõeküla, Kullimaa, Kõdu, Kädva, Kändliku, Lauri, Lungu ja Sonni külad ning Kärü alevik) ja Järva valla küladest Eistvere, Hermani, Imavere, Jalametsa, Järavere, Kiigevere, Käsukonna, Laimetsa, Puiatu, Pällastvere, Taadikvere, Tammeküla ja Võrevere, ehk kunagise Imavere valla külad.

Piirkonna elanike arvuks on rahvastikuregistri andmetel 2022. aasta alguse seisuga 10 946, so 36,97% kogu Järvamaa elanike arvust. Türi valla osa piirkonna rahvastikust on 10 116 ehk 92,4% ning Järva valla osa 830 inimesega 7,6%. Piirkonnas elab naisi pisut rohkem kui mehi. Seisuga 01.01.2022 on naiste osatähtsus 51,45% ning meeste osatähtsus 48,55%

Tegevuspiirkonna asustustiheduse kohta annab selgust Statistikaamet, aga ta teeb seda omavalitsuse täpsusega. 2022. aasta alguse seisuga on Türi vallas asustustiheduseks 10,5 elanikku km²

kohta ning Järva vallas 7,1 elanikku km² kohta. Keskmine asustustihedus neis valdades on seega 8,8 elanikku km² kohta. Sellele infole tuginedes saab väita, et suhteliselt hõre on asustus ka Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas. Erandiks on ca 5000 elanikuga Türi linn, selle asustustiheduseks on 745,3 elanikku km² kohta

Võrdluseks olgu siinkohal toodud Statistikaameti andmed selle kohta, et 2022. aasta 1. jaanuari seisuga on Eesti keskmine asustustihedus 30,6 elanikku km² kohta ja Järvamaa keskmine asustustihedus 11,1 elanikku km² kohta.

Alates eelmise strateegia koostamisest ehk 2014. aastast on tegevuspiirkonna elanike arv vähenenud 1 142 inimese võrra ehk 9,45%. Samal perioodil on

Türi valla ja Järva valla piirkonna rahvaarv aastatel 2018–2022

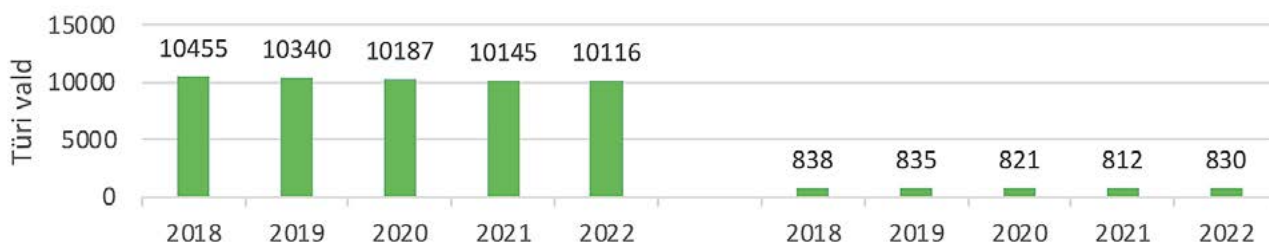

Diagramm 1. Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonna elanike arvu võrdlus omavalitsuste lõikes aastatel 2018–2022.

Statistikaameti andmetel kogu Eesti elanike arv 15 977 inimese ehk 1,2% võrra kasvanud.

Perioodil 2018-2022 on piirkonna elanike arv olnud langustrendis. Türi valla osas on muutus olnud miinus 3,24% ning Järva valla osas miinus 0,95%. Kogu tegevusrühma piirkonna elanike arv on langenud selle perioodiga 3,07%.

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonda kuuluvates omavalitsustes, Türi vallas ja Järva vallas, on sündide arv püsinud viimastel aastatel suhteliselt stabiilne. 2021. aastal sündis Türi vallas 116 last, mis on 7 lapse võrra enam kui 2020. aastal. Järva vallas sündis 2021. aastal 99 last, mis on 2 lapse võrra vähem kui eelnenud 2020. aastal.

Surmade arv kulgeb pigem tõusujoones. Türi vallas suri 2021. aastal 192 inimest, mis on 2020. aastaga võrreldes 41 inimese võrra rohkem. Järva vallas registreeriti samal perioodil surmasid 99, mis on võrreldes 2020. aastaga 18 inimese võrra rohkem. Elanikkonna arvu mõjutavad nii sündid-surmad kui inimeste liikumine omavalitsuste piiride üleselt. Statistikaameti andmete põhjal on Lõuna-Järvamaa elanikkonna iive negatiivne nagu enamuses teisteski Eesti maapiirkondades, rändesaldo on viimastel aastatel veidi tõusma hakanud.

Allpool olevast diagrammist 2 nähtub, et kõige suurema osakaalu moodustavad piirkonna elanikest 30-64 aasta vanuste ning vanima elanikkonna vanusegrupp. Alla 30 aastaste noorte, sh ka laste ja kooliealiste osad on oluliselt väiksemad. Kuid kõigi

alla 30 aastaste vanuserühmade arvude liitmise tulemus on siiski ca 300 inimese võrra suurem kui pensioniealiste osa.

Statistikaameti rahvastikuproгноosi kohaselt väheneb kõigi maakondade, v.a Harjumaa ja Tartumaa, rahvastik aastaks 2045 15-35%.

Siiski on rahvaarvu kahanemine viimase prognoosi järgi ligi viis korda väiksem kui varasema, 2014. aasta andmetel tehtud prognoosi kohaselt. Muutuse põhjus on üldine rändetrendide muutus – eelmine prognoos koostati ajal, mil Eesti kaotas elanikke välisrändes, kuid nüüd on see trend muutunud.

Muutused maakondades toimuvad prognoosi kohaselt erinevalt: kui Eestis kokku väheneb rahvaarv 2045. aastaks 2,7%, siis Ida-Viru, Järva, Valga ja Jõgeva maakonnas tervelt kolmandiku jagu.

Tegevuspiirkonna vanuseline struktuur 01.01.2022 seisuga

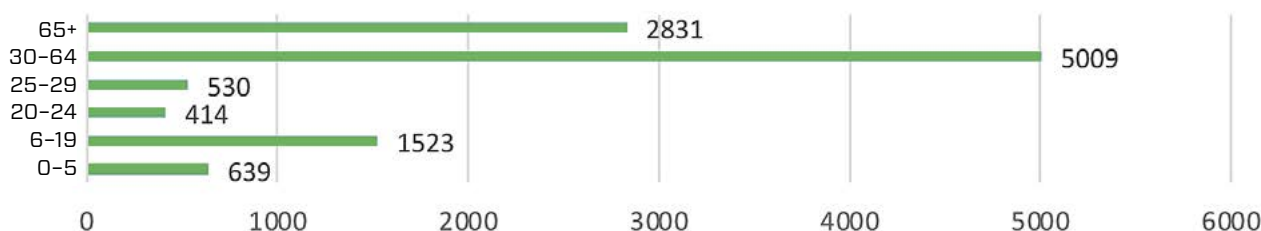

Diagramm 2. Tegevuspiirkonna elanike vanuseline struktuur 2022. aasta 1. jaanuari seisuga

RAHVASTIKUPROGNOOS 2022-2027

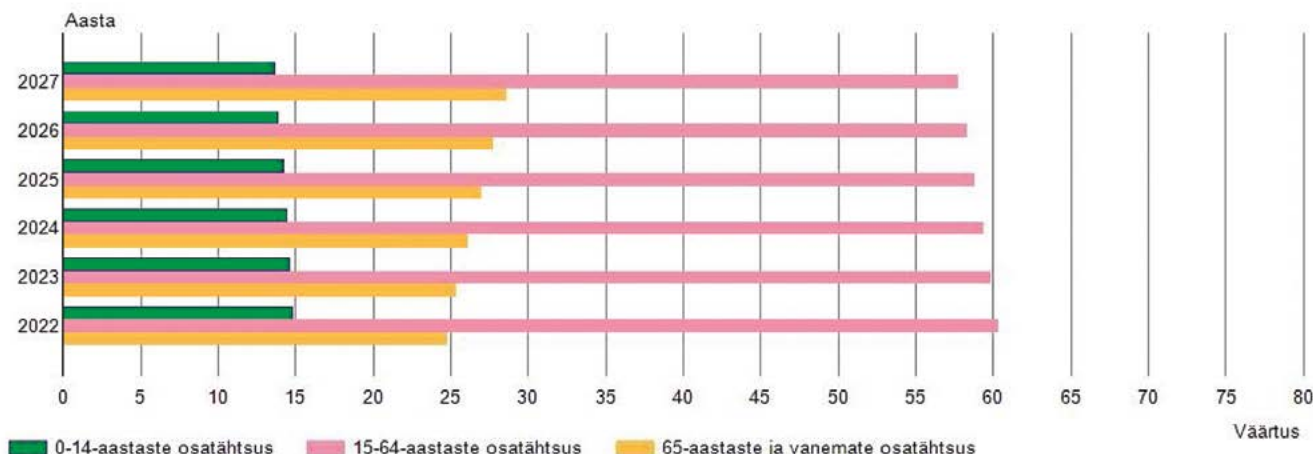

Diagramm 3. Järvamaa rahvastiku prognoos aastaks 2027, vanusegruppide osatähtsus.

Järvamaa rahvastiku prognoos aastateks 2022–2027 ennustab vanusegruppide 0-15 ja 16-64 osakaalu vähenemist ning eakamate, 65+ inimeste osakaalu suurenemist. Seda muutust toetab ka kõrgem oodatav eluiga. Statistikaameti andmetel oli Järvamaal 2021. aastal prognoositav oodatav eluiga sünnimomendil meestel 72,07 ja naistel 82 eluaastat. Kõrgem oodatav eluiga toob kaasa tööealiste inimeste osakaalu kahanemise, samal ajal kui pensioniealiste suhteline arv kasvab.

Töötajate vähesus soosib vanema- ja ka pensioniealiste inimeste palkamist neile sobivatele töökohtadele. Samas vähendavad töövõimeliste inimeste hulka erivajadusega ning osalise või puuduva töövõimega isikud. Statistikaameti andmetel on Järvamaal 01.01.2022 seisuga 3631 puudega inimest. Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna kohalikes omavalitsustes on puudega isikute arv püsinud suhteliselt stabiilsena, alates 2020. aastast on märgatav väike langustendents. Puuetega inimeste osakaal moodustab Türi valla elanike üldarvust 11,25%, Järva vallas 11,66%. Võrdluseks saab välja tuua, et kogu Järvamaal moodustavad puudega inimesed 11,5%. Seega - ligikaudu igal kümnendal järvamaalasel esineb puudest tingitud kõrvalabi, juhendamise või järelevalve vajadus.

Kasvav puudega ja vanemaealiste inimeste osakaal ning halvenevad tervisenäitajad suurendavad oluliselt elanikkonna sotsiaal- ja tervishoiuteenuste vajadust. See omakorda toob kaasa eakate pereliikmetega seonduva hoolduskoormuse suurenemise, mis takistab hoolduskoormusega inimestel tööturul osalemist. Järjest enam tuleb pöörata tähelepanu sotsiaalteenuste arendamisele, mis toetaksid inimeste võimalikult iseseisvat ja pikaagset toimetulekut kodus elamisel.

Üldistatult saab öelda, et kui juba praegu on Koostöökogu piirkonna probleemiks eelkõige tööealise elanikkonna vähene juurdekasv, siis eelpool kirjeldatud andmetele tuginedes võib prognoosida, et järgmise 10 aasta jooksul väheneb tööealiste hulk veelgi.

Samas lubab üldine sisse- ja väljarendade trendi suurenemine ennustada, et eduka elukeskkonnapoliitika kujundamise korral on võimalik rahvastikuväljavaadet parandada ka Lõuna-Järvamaal. Väga hea rongiühendus Tallinna ja Viljandiga annab võimaluse siduda inimeste õpingud ja tööelu mõnusa ja turvalise kodukohaga Lõuna-Järvamaal. Kogukondlikud tegemised, lai huvitegevuse ja sportimisvõimaluste valik ning suurepärane elukeskkond on heaks põhjuseks just siin elada.

2.3. Tegevuspiirkonna majanduskeskkonna analüüs

Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonnas on 2022.a. I kvartali seisuga 677 äriühingut ja FIE-t, 58 mittetulundusühingut, 3 sihtasutust ning 23 valitsus- ja riigiasutust.

Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonna ettevõtete osakaal %-des seisuga 2022.a. I kvartal

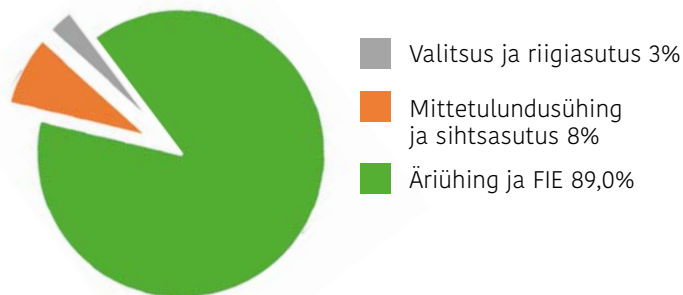

Diagramm 4. LJKK tegevuspiirkonna ettevõtete sektoripõhine jaotus 2022. aasta I kvartalis

Tegevusvaldkonna järgi on piirkonnas kõige rohkem põllu- ja metsamajandusega tegelevaid ettevõtteid, järgnevad ehitus ning hulgi- ja jaekaubandus. Neljandal kohal on töötlev tööstus. Võrdluseks saab öelda, et SA Järvamaa poolt tellitud ja CIVITTA poolt koostatud „Järva maakonna ettevõtluskeskkonna ja piirkonna ettevõtete arengu toetamise võimaluste uuring“ raames teostatud analüüsi järgi oli tegevusvaldkondade populaarsus sama ka 2019. aastal. Töötajate arvu järgi omab äriühingute seas esimest kohta töötlev tööstus, kaks ja pool korda väiksema arvuga järgneb sellele põllu- ja metsamajandus ning siis veondus ja laondus.

Piirkonnas tegutsevad mitmed tugevad turismi sektori ettevõtted – teemamuuseumid, mõisad, turismitalud, toitlustus- ning majutuskohad, olemas on ka skeitpark ning tegevusterohke elamuspark. Probleemiks on sageli vähene majutuskohade valik, seda eriti suurematele gruppidele, ning suuresti külastajate vähesusest tingitud ebakindlus toitlustuskohade elujõulisuse osas.

Juba eelpool nimetatud uuringust selgub, et Järvamaa ettevõtjad hindavad maakonna ettevõtluskeskkonna suurimaks kitsaskohaks tööjõupuudust. Kuna kõigi prognooside kohaselt väheneb maakonna töötajate hulk veelgi, on suurimaks väljakutseks ühelt poolt olemasoleva tööjõu efektiivne kasutamine, teisalt aga protsesside automatiseerimine ja digitaliseerimine.

Asukohast tulenevate puudustena on ettevõtjate poolt nimetatud elukeskkonna vähest atraktiivsust, mistõttu paljud noored, sh paljud kõrgharidusega keskastme spetsialistid kolivad keskustesse ning ettevõtetel on keeruline tööjõudu leida. Seevastu inimeste voolavus töökohal on siin piirkonnas suurte keskustega võrreldes väiksem.

Toodi välja probleemid internetiühendusega, kus kiire interneti saamiseks tuleb ettevõtjatel endil lisakulutusi teha, samuti puudused ühistranspordi süsteemis, mistõttu on töötajatel tööle jõudmiseks isikliku auto omamine tihtipeale hädavajalik. Nenditi ka raskusi pankadelt laenu saamisel - pangad rahastavad tagatist, mitte äriplaani. Näha on, et maapiirkonda investeerimine ei ole pankade jaoks oluline.

Samas on ettevõtjate arvates Järva maakonnas paiknemisel ka mitmeid eeliseid, seda just Tallinnaga võrreldes: odavam tööjõud, kiirem bürokraatia, vahetum kontakt avaliku sektoriga ning rahulikum ja turvalisem elukeskkond. Samuti on hea paikneda Eesti keskel - ühelt poolt annab see inimestele võimaluse eri paikadest tööle käia, teisalt annab see ettevõtjale paljude tegevusalade puhul logistilise eelise - kaetus üle Eesti on logistiliselt saavutatav võrdsete kuludega. Põllumajandusettevõtjad väärtustavad maakonna põllumajandustraditsioone ja sellega kaasnevat kohapealset kompetentsi, samuti Eesti keskmisest kvaliteetsemat põllumajandusmaad.

Lähitulevikus suureneb läbiva teemana rõhuasetus keskkonnahoiule ja innovatsioonile, mis seab lisatingimusi muuhulgas ka ettevõtetele. Kogu ettevõtlusvaldkond peab lähitulevikus valmis olema rohemajanduse rakendamiseks tulenevate nõuete täitmiseks. Lisaks kasvab üha enam surve üle minna väiksemale tööjõu kasutamisele ja luua üha enam n.ö tarku töökohti.

3. Eelmise perioodi strateegiliste eesmärkide täitmine ja saavutatud tulemused

Lõuna-Järvamaa koostöökogu kohaliku arengu strateegia 2015-2023 sisaldas 5 toetusmeedet:

- Meede 1.1 Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond
- Meede 1.2 Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused
- Meede 2.1 Tänapäevane ettevõtluskeskkond
- Meede 2.2 Kohalikud tooted ja turundus
- Meede 3 Rahvusvaheline ja siseriiklik koostöö

Strateegia elluviimiseks oli perioodil 2016-2022 avatud **20 taotlusvoor**, meede 3 oli avatud kõigil aastatel jooksvalt. Kokku esitati perioodi jooksul 206 projektitaotlust, neist **rahastati 138 ja ellu viidi 130 projekti, see teeb rahastatud projektidest 94,2%**. Rahastatud projektide abikõlblik kogumaksumus oli kokku **3 807 296 eurot**, seega saab väita et LEADER projektide elluviimisega on rahastusperioodi lõpuks piirkonda investeeritud **ligi 4 miljonit eurot**.

3.1. Kokkuvõte projektide rahastamisest ja toetuste jagunemisest

2015-2023 perioodi strateegia elluviimisel oli kõige suurem vajadus meede 1.2 „Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused“ ning meede 2.1 „Tänapäevane ettevõtluskeskkond“ toetuste järele.

Meetmes 1.1 „Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond“ olid eelistatud noortele suunatud projektid, kogukonnaalgatuse projektid ja projektid, mis toetavad kohaliku inimkapitali arendamist.

Kõik meede 1.1 nn „pehmed tegevused“ eeldasid mitmeaastaste tegevuskavadega ühisprojekte ja nende elluviimise keerukuse tõttu laekus meetmesse taotlusi vähem kui oli oodatud.

Meetmes 2.2 „Kohalikud tooted ja turundus“ olid eelistatud projektid, mis toetavad uudsete toodete ja teenuste väljatöötamist. Lisaks olid võimalikud ühisturunduslikud ettevõtmised, töötajate väljaõpped ning tegevused ettevõtluse koostöövõrgustike ellukutsumiseks või arendamiseks. Ka siin oli taotlejate huvi prognoositust väiksem. Taotluste esitamist sellesse meetmesse võis omal moel pidurdada väljend „uudsed tooted“ ja „uudsed teenused“. Samuti ei tundunud taotlejate jaoks atraktiivsena nõ „pehmete tegevustega“ seotud projektide esitamine.

LJKK projektitaotluste arv aastatel 2016–2022

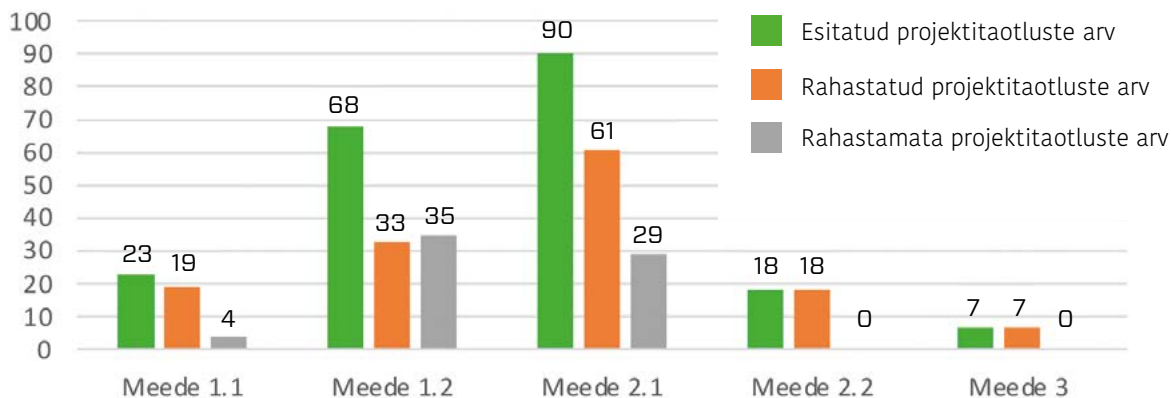

Diagramm 5. Projektide esitamine ja rahastamine aastatel 2016–2022

Elluviidud projektide arv meetmete lõikes

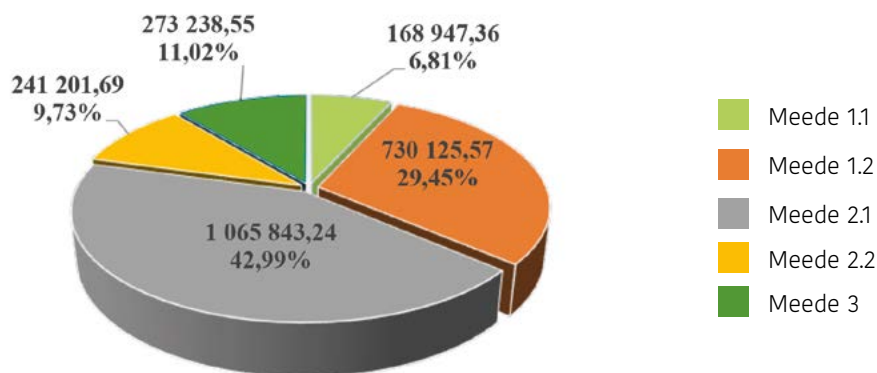

Diagramm 6. Elluviidud projektide toetus aastatel 2016-2022 meetmete lõikes

Leader toetuse jaotus piirkonniti perioodil 2016-2022 (eurodes)

Ootuspärane oli ka toetuste piirkondlik jagunemine. Kuna Türi piirkond on oluliselt suurem kui Imavere piirkond, on ka toetuste kogumaht Türi piirkonnale suurem. Toetus 1 elaniku kohta annab aga vastupidise pildi. Türi piirkonda on lõppeval strateegiaperioodil eraldatud LEADER toetust ühe elaniku kohta 170 eurot ja Imavere piirkonda 473 eurot.

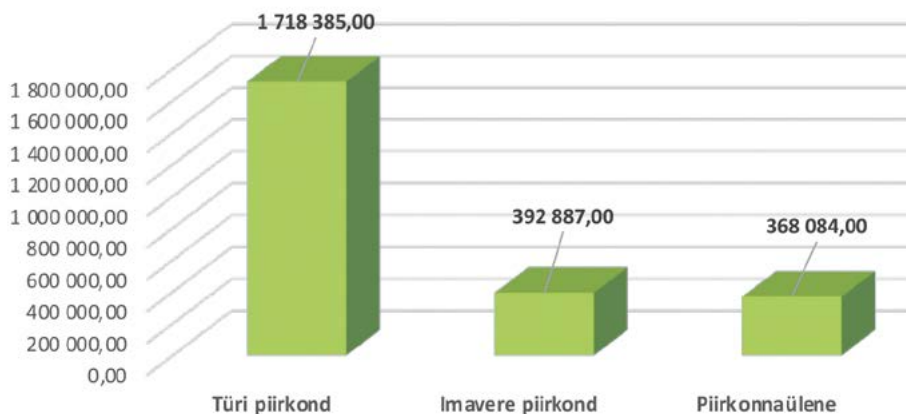

Diagramm 7. Toetuste jagunemine piirkondade lõikes

3.2. Planeeritud eelarvevahendite kasutamine

Tegevusrühm sai strateegia suundade vahel planeeritud eelarve vahendite jaotusest kinni pidamisega hästi hakkama. Minimaalsed muudatused tekkisid projektide elluviimise käigus vabanenud vahendite ja katkestatud projektide arvelt eelarvesummade ümber jagamisel.

Samuti peeti strateegia elluviimisel kinni aastate lõikes planeeritud toetussummade jaotusest – 2016. aastal jaotati 40% kogu perioodi toetuste eelarvest,

2017. aastal 30%, 2018. aastal 20%, 2019. aastal 10% ning 2020. aasta taotlusvoorus jagati jääke. Selline jaotuskava õigustas ennast igati.

Suurema mahu toetussummade kasutamine perioodi esimestel aastatel võimaldas jooksvalt kasutusele võtta nii katkestatud projektide arvelt kui ka projektide elluviimisel vabanenud vahendite summasid. Lisaks ei tekkinud olukorda, kus perioodi lõpuosas on veel ülemäära suur hulk ellu viimata projekte.

Strateegia meetme nimetus	Strateegias planeeritud	Tegelik täitmine
Meede 1.1 Tegusad inimesed ja elujõuline kogukond ja meede 1.2 Atraktiivne elukeskkond ja kogukonnateenused	37,0%	36,3%
Meede 2.1 Tänapäevane ettevõtluskeskkond ja meede 2.2 Kohalikud tooted ja turundus	52,0%	52,7%
Meede 3 Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö	11,0%	11,0%

3.3. Tulemused ja järeldused

Olulisemad seirenäitajad seisuga 31.12.2022	Tulemus
Toetust saanud projektide, sh ühisprojektide arv	141/13
Kaasajastatud elukeskkonnaga asulate/külade/asumite arv	26
Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks loodud rajatiste/võimaluste arv	48
Kultuuripärandi tutvustamist toetanud projektide arv	18
Toetust saanud ettevõtlusprojektide, sh noorte ettevõtete/ ettevõtjate projektide arv	87/41
Turismi arendamisele suunatud projektide arv	21
Uudsete toodete/teenuste, sh turismitoodete/-teenuste arv	53/22
Loodud uute ettevõtete arv	5
Loodud töökohtade arv	42,05
Kaasajastatud või parendatud töökohtade arv	73
Kasutusele võetud keskkonnasäästlike lahenduste arv	23
Vähemalt 10% müügitulu kasvu saavutanud ettevõtete arv	21
Tekkinud koostöövõrgustike, sh ettevõtjate võrgustike arv	32/13
LEADER koostööprojektide arv	5/0
LEADER koostöös osalevate tegevusrühmade arv	9/0
Toimunud ürituste/õppereiside arv	166
Toimunud koolituste, sh ettevõtlusalaste koolituste arv	54/1
Üritustel/õppereisidel/koolitustel osalejate koguarv	8 775

Tulemusindikaatorid 2022. a lõpu seisuga annavad kinnitust, et LEADER toetused avaldasid piirkonnale suurt mõju. Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks on loodud palju võimalusi, investeringud on läinud tegevuspiirkonna erinevatesse küladesse/asumitesse. Planeeritust suuremad on käivitunud huviringide ja ühissettevõtmiste arv ning ka üritustel/õppereisidel/koolitustel osalejate arv. Ettevõtluses on loodud ja kaasajastatud töökohtade arvud 1/3 võrra suuremad kui planeeritud. 21 ettevõtet on tänu LEADER toetusele saavutanud vähemalt 10%-lise müügitulu kasvu. Piirkonnaülest projektide kaudu on tehtud piirkonna turunduskampaaniaid, korraldatud koolitusi ja õppereise ning loodud koostöösidemeid.

Puudusena saab välja tuua, et perioodi jooksul ei esitatud ühtki kogukonnateenuse projekti, piirkonna noorte algatatud projekti ega ettevõtjate omaalgatuslikku koostööprojekti. Suhteliselt vähe esitati ühisprojekte.

4. Võrgustumine ja koostöö

2006. aastal asutatud mittetulundusühing omab käesolevaks ajaks rohkelt erinevaid koostöökogemusi. Tegevmeeskond ja juhatuse liikmed, samuti paljud tegevusrühma liikmed on osalenud piirkondlikel ja vabariiklikel teabepäevadel, seminaridel, koostöökohtumistel, konverentsidel ja õppereisidel, kus on aktiivselt kasutatud võimalusi teadmisi juurde saada ning kogemusi vahetada.

Lõuna-Järvamaa koostöökogu algatusel või kaasaloomisel viidi perioodi jooksul ellu 4 koostööprojekti ning 2 ühisprojekti. Koostööprojektide peamiseks partneriteks olid MTÜ Järva Arengu Partnerid ning Raplamaa Partnerluskogu. Koostööprojektide eesmärgiks on olnud piirkonna ettevõtete ja nende toodangu tutvustamine, kestliku väikeettevõtluse arendamine, ühisturunduse kaudu majanduse elavdamine, erinevate koostöövõrgustike ellukutsumine ja tugevdamine, Järva-Rapla piirkonna eripära teemaarendused ning piirkonna turundamine.

Piirkonna peamiseks vajadusteks on olnud ning on ka edaspidi investeringud seadmetesse ja hoonetesse, mittetulundusühingute puhul hinnatakse kõrgelt vajadust toetada erinevaid pehmeid tegevusi ning sündmuste korraldamist.

Kuigi paljudel juhtudel märgitakse, et investering oleks tehtud või tehakse ka ilma LEADER toetuseta, näitab see siiski seda, et projektidesse kirja pandud vajadused on taotlejate jaoks tõesti olulised olnud.

Taotlejate hinnangul on LEADER toetuste mõju vaadatamata suhteliselt väikestele toetussummadele nii üksikutele ettevõtetele (ühingutele) kui piirkonnale tervikuna vägagi suur.

Projektide raames korraldati hulgaliselt õpikodasid, koolitusi, seminare, õppe- ja kogemusreise nii Eesti piires kui ka piiri taha, käivitati mõisate, giidide, toidutootjate ja avatud talude koostöövõrgustikud, kutsuti ellu piirkonna turunduskampaaniaid ja -sündmusi, toetati projektivahenditega Lõuna-Järvamaa aktiivsete talude ja ettevõtete osalemist avatud talude päevadel ning messidel. Registreerimislehtede andmetel osales neis tegevustes kokku 1146 inimest.

Kaheaastase tegevuskavaga ühisprojekti „Kogukondlik ja kestlik Lõuna-Järvamaa“ (partner - MTÜ Türi Kogukonnaselts) peamiseks eesmärgiks oli levitada ja kinnistada keskkonda säästvat kestlikku mõtteviisi, harjutada kogukonda uute väärtustega, aktiveerida kogukondlikku koostööd ning kaasa aidata ühe erilise kogukonnakeskuse tekkele Türi. Toimus 2 välisreisi, 3 kahepäevast riigisisest õppereisi, 18 õppepäeva, õpikoda, töötuba, koostöökohtumist jne. Kokku osales projektitegevustes ca 400 inimest. Projekt sai 2019. aastal Järvamaa Täiskasvanud õppija nädala konkursil elukestva õppe edendamise eest kogukonnas parima õpiteo tunnustuse.

2022. aastal alguse saanud kolme aastase tegevuskavaga ühisprojekti „Elujõuline kogukond“ (partnerid – MTÜ Türi Kogukonnaselts ja OÜ Elise Aed) sihiks on pakkuda piirkonna elanikele mitmekülseid võimalusi erinevate teadmiste-oskuste suurendamiseks ning kaasa aidata ilusate, põnevate ja kaasaegsete lahenduste leidmisele avaliku ruumi kujundamiseks ning kohaliku kultuurielu rikastamiseks.

Lisaks konkreetsetele projektitegevustele korraldatakse iga-aastaselt MTÜ-dega Järva Arengu Partnerid ja Arenduskoda koostöös ühiseid talveseminare, millest kokku võtab alati osa 85-100 inimest. Lähtuvalt seminari toimumise paigast on talveseminari programmi alati kaasatud olnud ka kohaliku tegevusrühma esindajad. Sellist koostöös toimuva talveseminari traditsiooni on suudetud järgida juba üle 10 aasta.

Maakondlikul tasandil teeb Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tihedat koostööd maakonna arendusorganisatsioonide ja kohalike omavalitsustega, osaletakse erinevate arengudokumentide väljatöötamise töörühmades, lüüakse kaasa erinevate sündmuste ja kampaaniate ettevalmistamisel ja korraldamisel. Viimase aasta parimaks näiteks oli toidumaakond 2022 ja Järvamaa maitsete aasta kampaania edukas läbiviimine kolme kohaliku arendusorganisatsiooni koostöös.

Varasematel aastatel on Koostöökogul olnud võimalus osaleda ka paaris rahvusvahelises projektis, lõppenud LEADER perioodil osaleti piiratud eelarvest ning kohalikest vajadustest lähtuvalt ainult siseriiklikes kohalikkude arengut toetavates projektides ja koostöötegevustes.

Ka UUEL PERIOODIL kavandatakse KOOSTÖÖD tegevusrühmadega, kellel on LJKK tegevuspiirkonnale sarnased arengueesmärgid. Koostöö eesmärgiks on sarnaste probleemide teadvustamine, probleemidele lahenduste leidmine, piirkonna tuntuse suurendamine ning külastajate arvu kasvatamine. Võrreldes lõppeva perioodiga on plaanis koostööpartnerite nimistut laiendada. Lisaks tavapärasele Kesk-Eesti arendus- ja turundusteemadele MTÜ-dega Järva Arengu Partnerid ja Raplamaa Partnerluskogu on planeerimisjärgus arukate külade koostööprojekt Jõgevamaa Koostöökoja ja teiste lähipiirkonna partneritega. Samuti oleme avaldanud soovi liituda MTÜ Arenduskoda poolt koordineeritava kestliku maaettevõtluse teemalise RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖPROJEKTIGA.

5. Tegevuspiirkonna olukorra analüüs

5.1. Piirkonna arenguvajadused ja -potentsiaal

Lõppev periood näitas, kui habras on tegelikult meie elukeskkond. On tore, et meil on sportimisvõimalused ja uued rahvarõivad, kuid viimased kaks aastat on näidanud, et nii COVID, energiakriis kui sõda Ukrainas on pannud inimesi mõtlema ka teistes suundades. COVID pandeemia ei jätnud puudutamata ühtki eluala. 2022. a alguse energiakriis ja sõjategevus Ukrainas on pannud kõiki tegevusvaldkondi analüüsima, kuidas ja milliste vahenditega edasi minna. Kuidas kogukonnana tulla keerulistest olukordadest tervemana ja tugevamana välja?

Me vajame kogukondadesse turvalisi meetmeid ja võimalusi, et lahendada energiaprobleeme, tugevdada kogukonnateenuseid, sh transpordiga seotud võimalusi. Piirkonnal on vaja õppida ja meelde tuletada oskusi, mis aitavad meil ellu jääda keerulistes olukordades, mis on aidanud meie vanemat põlvkonda. Uue perioodi märksõnadeks saavad ilmselt olema turvalisus, energia, koostöö, säästev areng ning inimeste ja elukeskkonna valmisolek erinevates olukordades hakkama saada.

5.2. Tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude analüüs (SWOT)

Väljaselgitatud arenguvajadusi ja -võimalusi toetab liikmeskonna ja kohaliku elanikkonna kaasamisel läbiviidud SWOT analüüs.

TUGEVUSED

- ▶ Teotaheliste inimeste olemasolu
- ▶ Piirkonna tuntust suurendavad omanäolised sündmused ja festivalid (avatud talude päev, piimapäev, lillelaat, kevadpealinna sündmused, perefestival, Kirna tulbimeri, Väätsa vaateaknad, Aganiku festival jne)
- ▶ Tugevad erialased traditsioonid ja teadmised käsitööst, aiandusest, loodusest, põllumajandusest, kestlikust majandamisest ja ringmajandusest.
- ▶ Rahulik, turvaline, looduslik elukeskkond
- ▶ Eripärased turismimagnetid, sh teemamuuseumid, mõisad jmt
- ▶ Eesti keskne asukoht, piirkonda läbiv rongiliin
- ▶ Tugevad suurtootjad nii põllumajanduses kui töötlevas tööstuses

VÕIMALUSED

- ▶ Strateegilise asukoha ärakasutamine
- ▶ Inimeste teadlikkuse kasv traditsioonilistest toodetest ja materjalidest
- ▶ Tervisliku ja teadliku elustiili trendi jätkuv kasv
- ▶ Uute ja tegusate perede kolimine maapiirkonda
- ▶ Kasvav huvi siseturismi ning aktiivsete puhkamisvõimaluste vastu
- ▶ Suurettevõtete ümberasumine maapiirkonda
- ▶ Ettevõtlusmaastiku muutuste käigus tekkivad uudsed ettevõtted ja töökohad
- ▶ Elustiili- või pereettevõtluse, e-kaubanduse ja kaugtöö kasv
- ▶ Kiire internet - viimane km
- ▶ Uued tootmissuunad toiduainete kasvatamises
- ▶ Kogukonnaliikmete vaheline koostöö

NÕRKUSED

- ▶ Tegevuspiirkonna rahvastiku vananemine ja vähenemine
- ▶ Eakate inimeste arvu kasvuga kaasnevad probleemid ja vajadused
- ▶ Vähenenud kogukonna ja ettevõtjate vaheline koostöö
- ▶ Töökohtade ebaühtlane paiknemine
- ▶ Vähe oskustöölisi ja kvalifitseeritud tööjõudu
- ▶ Nõrk piirkonnaturundus
- ▶ Inimeste tervisekäitumisest tingitud terviseriskid ja motivatsiooni langus
- ▶ Ühistranspordi ebaühtlane kättesaadavus
- ▶ Kaasaegsete elamis- ja äripindade vähesus
- ▶ Suurte ülalpidamiskuludega ja vananev infrastruktuur
- ▶ Avalike teenuste ebaühtlane kättesaadavus
- ▶ Infrastruktuuri rajatiste (sh kergliiklusteede) ebaühtlane paiknemine

OHUD

- ▶ Maaelu mittetoetav seadusandlus, poliitilised mõjud maaelu arengule
- ▶ Elanikud, eriti noored, lahkuvad tegevuspiirkonnast tõusva tempoga
- ▶ Ääremaastumine - asutused, inimesed liiguvad suurtesse keskustesse
- ▶ Töötuse suurenemine, töökohtade vähenemine
- ▶ Asustuse hõrenemine ning teenuste kättesaadavuse halvenemine
- ▶ Poliitiline ebastabiilsus
- ▶ Kliima muutustega kaasnevad negatiivsed majandus- ja elukeskkonna mõjud
- ▶ Majanduse ja finantssektori ebastabiilsus
- ▶ Võimalik energia ja toidu puudus
- ▶ Sõjaliste konfliktide kaudsed või otsesed mõjud
- ▶ Haridusreformide mõju

Tugevustele tuginedes kasutame võimalusi:

Tegevuspiirkonna üldisele arengule aitavad kaasa aktiivsed, teotahtelised ning tugevate erialaste teadmistega inimesed. Piirkonna tuntust suurendavad omanäolised sündmused ja festivalid. Ühendatuna aitavad need kaasa ettevõtluse/väikeettevõtluse arendamisele ja mitmekesistamisele, uute toodete ja teenuste väljatöötamisele, rahvusvahelise ja siseriikliku koostöö arendamisele ning Kesk-Eesti kui soodsa strateegilise asukohaga tegevuspiirkonna arengu kasvule.

Üldine eesmärk on tugevustele tuginedes elavdada tegevuspiirkonna majandust läbi ettevõtluse arendamise ja mitmekesistamise. PIIRKONNA JÄTKUSUUTLIKKUSE TAGAVAD TÖÖKOHAD JA ETTEVÕTLUS!

Tugevad erialased traditsioonid ja teadmised käsitööst, aiandusest, loodusest, põllumajandusest, kestlikust majandamisest ja ringmajandusest toetavad tervisliku ja teadliku elustiili trendi kasvades inimeste kolimist Koostöökogu piirkonda.

Rahulik turvaline ja looduslik elukeskkond ning Eesti keskne asukoht soodustavad uute ja tegusate perede kolimist piirkonda, on atraktiivsed elustiili-

või pereettevõtluse arendamiseks ning sobilikud e-kaubandusega tegelemiseks ja kaugtööks. Need soodustavad omakorda kogukonna-, abiteenuste ja e-teenuste arendamist ning tööturu mitmekesistumist.

Tugevustele tuginedes vähendame ohtude mõju:

Omanäolised piirkonna tuntust suurendavad sündmused, soov tutvustada piirkonna tänapäevast ja pärimuskultuuri, samuti uute ettevõtete tekkimine kutsuvad tihedale koostööle nii vananeva elanikkonna, potentsiaalsed lahkumist plaanivad inimesed, töötud kui ka noored, et üheskoos arendada tegevuspiirkonda tugevamaks, elujõulisemaks ja atraktiivsemaks.

Üldine eesmärk on tugevustele tuginedes ergutada tegevuspiirkonna elanikke, hoogustada neid ennast täiendama, vastu võtma uusi väljakutseid ning motiveerida inimesi koostööd tegema. Olemasoleva inimressursi arendamisega saab vähendada ohtude mõju tegevuspiirkonnale, sh elanike lahkumisele tegevuspiirkonnast.

Tugevad erialased traditsioonid ja teadmised käsitööst, aiandusest, loodusest, põllumajandusest, kestlikust majandamisest ja ringmajandusest ning Eesti keskne asukoht võimaldavad toime tulla võimaliku makromajanduslikest turbulentsidest tingitud energia ja toidu puudusega.

Võimalustest lähtuvad tegevused nõrkuste vähenemiseks:

Väga hea strateegiline asukoht Kesk-Eestis, tegevuspiirkonda läbivad mitmed suured maanteed, tugevad suurtootjad põllumajanduses ja töötlevas tööstuses, ettevõtluse mitmekesistamine, aga ka puhas ja puutumatu loodus ning võimalused väärindada kohalikku toorainet toetavad elustiili- ja pereettevõtluse arendamist. Elanike parem valmisolek muutusteks ning nende teadlikkuse igakülgne suurendamine toetavad inimeste osalemist ühiskondlikus elus ja kohaliku majanduselu arengus, võimaldavad puuduolevate kogukonnateenuste pakkumist ka ettevõtlusvormina.

Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö aitab kaasa kogukonna inimeste ja ettevõtjate koostöövõrgustike tekkimisele ning üldisele koostöövajaduse tunnetamisele. Üldine eesmärk on võimalustest lähtuvalt vähendada inimeste passiivsust ja kutsuda kohalikke inimesi üles koostööd tegema. Panna inimesed vastutama enda heaolu eest kogukonnas, mitte aga lootma sellele, et keegi teine tuleb ja nende vajaduste eest hoolt kannab. Kogukondliku vastutuse võtmine minimaliseerib oluliselt ohtude mõju. KOOS OLEME TUGEVIKUD!

Sihtgruppide vajaduste kaardistamine koos huvigruppide kokku viimise ja võrgustumise soodustamisega võimaldavad kogukonna ja ettevõtjate koostöös leida uudseid lahendusi elu- ja ärikeskkonna arendamiseks ning kaasaegsete kogukonnateenuste loomiseks, samuti piirkonna tuntuse kasvuks nii kaasaegse elukeskkonna kui ka turismisihtkohana.

Majandusmodelite ja ettevõtlusmaastiku muutuste käigus tekkivad uudsed ettevõtted ja töökohad, samuti uute ja tegusate perekondade kolimine piirkonda leevendab rahavastiku vananemise ja vähenemise mõjusid.

Investeeringud inimeste vaimsesse heaolusse ja oskuste arendamisse võimaldavad ennetada ja paremini toime tulla keerulistest aegadest tingitud terviseriskide ja motivatsioonilangusega.

Strateegilised valikud piirkonna arenguks:

- 1. Elanikkonna vähenemise pidurdamiseks ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine ning töökohtade loomise soodustamine**
- 2. Võrgustumise, koostöö ja ühistegevuse soodustamise kaudu inimeste sidustamine kogukonnaga**
- 3. Aktiivsete inimeste koolitamine, motiveerimine, toetamine, julgustamine**
- 4. Eakate inimeste sotsiaalse kaasatuse suurendamine**
- 5. Kogukonna- ja sotsiaalsete teenuste arendamine, hooldusteenuste kättesaadavuse parandamine**
- 6. Elukeskkonna parendamine, mitmekesiste ajaveetmise kohtade rajamine (sh lastele, noortele, eakatele ja peredele)**
- 7. Elanikkonna füüsilisele ja vaimsele tervisele suunatud tähelepanu suurendamine**
- 8. Kohaliku tooraine väärindamine**
- 9. Kuluefektiivsuse ja energiatõhususe suurendamine**

6. STRATEEGIA 2023–2027

6.1. Visioon ja eesmärgid

Lõuna-Järvamaa on puhta looduse, turvalise ja toetava elukeskkonnaga maapiirkond Eesti keskel. Tema rikkuseks on teotahtelised kestlikke väärtusi hindavad õnnelikud inimesed.

Tegevuspiirkonna külad, alevikud ning piirkonna keskuseks olev Türi linn pakuvad peredele väga erinevaid, nende soovidest lähtuvaid elamisvõimalusi. Looduslike olude kõrval lisavad elukeskkonnale väärtust turvalisus ning mitmekesised võimalused eneseharimiseks ja vaba aja tegevusteks. Järjest süveneva rohelise piirkonna kuvandi ning ettevõtluses toimunud arengute toel on sisse ränne piirkonda kasvanud, rahvaarvu vähenemine on pidurdunud. Suurimaks rikkuseks piirkonnas on kokkuhoidvad kogukonnad, mis koosnevad õnnelikest, tervetest, haritud, ettevõtlikest, keskkonda ja kestlikke väärtusi hindavatest ning aktiivsetest inimestest.

ÜLDINE EESMÄRK:

TOETADA LÕUNA-JÄRVAMAA PIIRKONNAS ETTEVÕTLUSE JA KOGUKONDADE MITMEKÜLGSET ARENGUT.

Prioriteetsed valdkonnad ja alaeesmärgid

Tulenevalt visioonist ja üldisest eesmärgist, lähtudes strateegia koostamise käigus selgunud piirkonna arenguvajadustest ning arvesse võttes eelmise perioodi kogemusi on Lõuna-Järvamaa Koostöökogu määratlenud järgnevateks aastateks kaks prioriteetset valdkonda:

1. Õnnelikud inimesed ja elujõulised kogukonnad

2. Mitmekesine ja konkurentsivõimeline ettevõtlus ning sõnastanud vastavad eesmärgid:

- Lõuna-Järvamaa külad ja kogukonnad on elujõulised, seal on tegusad inimesed ning elanikkonna juurdekasvu toetav elu- ja töökeskkond.
- Sotsiaalvaldkonnas pakutavad kvaliteetsed tugiteenused soodustavad põlvkondade vahelist sidet ja koostööd ning toetavad inimeste pikaajalist vaimset erksust.
- Piirkonna ettevõtluskeskkond on kaasaegne, ettevõtted on elujõulised ning nende tegevus jätkusuutlik. Suurenenud on targemate töökohtade arv ning kohalike toodete ja teenuste valik.

KÕIGE OLULISEMAKS VÄÄRTUSEKS ON INIMENE NING PIIRKONNA ARENGU ALUSTALADEKS ON ENESETEOSTUST VÕIMALDAD TÖÖKOHAD, ÜHTNE KOGUKOND JA KOOSTÖÖ.

6.2. Strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldus

Lõuna-Järvamaa tegevuspiirkonna strateegia on üles ehitatud integreeritult. Väljatöötatud prioriteedid ja meetmed põhinevad teostatud uuringutel, tegevuspiirkonna SWOT analüüsil ning kitsaskohtade kaardistamisel. Prioriteedid ja eesmärgid täiendavad üksteist ning moodustavad strateegilise terviku kõige kõrgema eesmärgi – visiooni – saavutamiseks.

Strateegia on sidus Järvamaa arengustrateegiaga 2035+, selle kaudu omakorda ka Lõuna-Järvamaa tegevuspiirkonda kuuluvate omavalitsuste arengukavadega. Strateegia arvestab vabariiklike ning Euroopa Liidu arengukavade ja LEADER-meetme eesmärkidega aidates kaasa nende rakendamisele.

Strateegia uuenduslikkusest annab tunnistust asjaolu, et tegevusrühm on võtnud eesmärgiks rakendada perioodil 2023-2027 multifonde, ehk panustada Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eesmärkide kõrval ka Euroopa Sotsiaalfond+ eesmärkide saavutamisse. Ühisstrateegias on määratletud kaks prioriteetset valdkonda ja kolm eesmärki, mille saavutamist toetavad viis LEADER lähenemise printsiibile vastavat integreeritud ja mitut valdkonda

hõlmavat meedet, nende hulgas Euroopa Sotsiaalfond+ rahastuse toel rakendatav meede.

Suuremaks muutuseks on meetmete 1 ja 2 puhul investeringute ja nõ pehmete tegevuste eraldamine eraldi alameetmetesse, see lihtsustab projektitaotluste omavahelist võrdlemist ning soodustab õiglast hindamist. Uuenduslikkust lisab projektitaotlustele ja elluviidavatele tegevustele kehtestatav läbiv soovituslik keskkonnahoiu printsiip. Taotluste hindamisel pööratakse suuremat tähelepanu taotleja võimekusele ja investeringute jätkusuutlikkusele, aga ka toetatavate tegevuste mõju ulatusele.

Strateegia asjakohasusest annavad tunnistust ettevalmistavas perioodis eraldi kaasamisürituste korraldamine erinevatele sihtgruppidele ning sellest tulenevalt kohalike inimeste, sh koolinoorte ulatuslik osalemine, eelmiste perioodide kogemuste rakendamine, meetmete eripära toetavate hindamiskriteeriumite väljatöötamine, iga meetme jaoks sobivate tulemusnäitajate valimine ning strateegia tulemuslikkuse hindamiseks sobivate mõju indikaatorite rakendamine.

7. Kogukonna kaasamise protsess

Piirkonna arengustrateegia kavandamisel peeti ka uut perioodi ettevalmistades esmatähtsaks välja selgitada kohaliku elanikkonna arvamus probleemkohtadest ning vajadustest. Selleks viidi ajavahemikus aprill kuni august 2022 piirkonna elanike hulgas läbi elektrooniline ankeetküsitlus. Kuna arengute kavandamisel peeti väga oluliseks ka kooliealiste mõtteid ja seisukohti, aga nendeni esimene küsitlus põhimõtteliselt ei jõudnud, viidi novembris 2022 läbi veel eraldi küsitlus gümnaasiumi noorte hulgas. Kahe ankeetküsitluse peale saadi vastuseid kokku 167 inimeselt.

Perioodil mai kuni august 2022 korraldati Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna 5 erinevas kandis mõttetalgud-külakoosolekud. Inimesi kutsuti neile mõttetalgutele kogukonnaeksperdi eestvedamisel suurelt unistama: missugune võiks olla meie piirkond näiteks 10 aasta pärast ning mida kõike me teeksime ja saaksime teha, kui ei peaks mõtlema rahale. Neil osales kokku 75 inimest.

Perioodil august 2022 kuni jaanuar 2023 toimusid strateegia ettevalmistamise eesmärgil mitmed olulised strateegiaseminarid, sh üks 2-päevane, koostööseminarid, erinevad töörühmade koosolekud ning temaatilised üritused.

Sotsiaalvaldkonna meetme välja töötamiseks toimusid mitmed osalejaterohked kohtumised erinevates piirkondades eakate ühenduste ning sotsiaalvaldkonna spetsialistidega, kohtuti perearstidega, korraldati sotsiaalvaldkonna ümarlaud ja maakonnaülene konverents-seminar, kus osalesid kõik asjakohased huvigrupid – ametnikud, eriasutuste esindajad, teenuste pakkujad, eakate ühenduste esindajad, vabatahtlikud seltsilised jne. Registreerimislehtede järgi osales selle valdkonna kokkusaamistel kokku 165 inimest.

Kokku kaasati strateegia koostamisse erinevate huvi- ja vanusegruppide esindajatena erinevate tegevuste kaudu üle 800 kohaliku elaniku.

8. Strateegia rakendamise tegevuskava

8.1. Meetmete valiku üldine põhjendus

Arendamist vajavad valdkonnad sarnanevad käesolevas strateegias põhimõtteliselt eelmistele strateegiatele – esimene meede on suunatud kogukondade ja elukeskkonna arendamisele, teine meede ettevõtluse arengule, kolmas meede koostööle ja piirkonna arendusele ehk tegevusrühma enda eestvedamisel elluviidavatele koostöö- või ühisprojektidele.

Lähtuvalt strateegia üldisest eesmärgist toetada Lõuna-Järvamaa piirkonnas ettevõtluse ja kogukondade mitmekülgset arengut rakendatakse piirkondliku strateegia elluviimiseks ja strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamiseks kokku 6 LEADER lähenemise põhimõtet järgivat meetet – täpsemalt 3 meetet kokku 5 alammeetmega.

8.2. Strateegia meetmed

PRIORITEET 1. ÕNNELIKUD INIMESED JA ELUJÕULISED KOGUKONNAD

Meede 1.1 Kogukondade areng

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS:

Rahvastiku langustrend mõjutab lisaks sotsiaalvaldkonnale ka ettevõtlusmaastikku, mis viib olukorrani, kus töötajate puuduse tõttu hakkab kannatama piirkonnas pakutavate teenuste kvaliteet. Jätkusuutliku elu säilitamiseks on vajalikud tegevused, mis toetavad elanikkonna arvu säilitamist ja suurendamist, sh meie oma noorte tagasi toomist kodukanti pärast õpingute lõpetamist või pere loomist, aga ka uute inimeste kolimist piirkonda.

Peame oluliseks aktiveerida inimeste omavahelist suhtlemist, suurendada elanike valmisolekut erinevates olukordades hakkama saada ning kogukonnana keerulistest olukordadest tervema ja tugevamana välja tulla. Piirkonna mainekujundamise seisukohast on oluline omanäoliste traditsioonide loomine, hoidmine, edasiarendamine ja eksponeerimine.

Lõuna-Järvamaa peamiseks arenguteguriks lähiaastatel on aktiivsed inimesed, kes panustavad kogukonda. Piirkonna arengu olulisteks võtmesõnadeks sobivate elu- ja töökohtade kõrval on ühis- ja koostöö, mis tekitab efektiivsemat ressursikasutust ning suuremat kokkukuuluvustunnet, samas tõstab ka piirkonna kui hea elupaiga väärtust.

MEETME EESMÄRK:

Lõuna-Järvamaa elanikud on ühistegevuste ning piirkondlike maineürituste kaudu tugevamalt kodukohaga seotud, tööeline elanikkond kasvab ning aktiivsete kogukondade arv suureneb.

Eelistatud on uuenduslikud kogukondade arengut, piirkonna tutvustamist ja koostööd, sh noorte algatusi toetavad projektid.

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- ühistegevuste elluviimine, sh koolituste, seminaride, õppekäikude jmt kogukondi arendavate ühistegevuste ning piirkondlike mainesündmuste või piirkonna eripära tutvustavate sündmuste korraldamine
- väike- ehk vihmavarju-tüüpi projektide rakendamise kaudu noorte algatuste ja ühistegevuste teostamine

Konkreetses taotlusvooru abikõlblikke tegevusi kirjeldatakse rakenduskavas. Mitteabikõlblike kulude osas järgitakse LEADER määruses kehtestatud nõudeid.

MEEDE PANUSTAB:

ÜPP-strateegia erieesmärgi nr 8 (edendada sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades)

MEETME SIHTRÜHM (toetuse saajad):

MTÜ, SA, KOV, Lõuna-Järvamaa Koostöökogu

NÕUDED TAOTLEJALE:

Taotleja peab tegutsema KTR piirkonnas.

TOETUSE MAKSIMAALNE SUURUS JA MÄÄR:

Toetuse määr kuni 90% projekti abikõlblikest kulu-dest, toetuse maksimaalne suurus 20 000 eurot.

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED:

Nr	Tulemusnäitaja nimi	Mõõtühik	2025	2027	2029
R.42	Sotsiaalse kaasatuse edenemine	Projektides osalevate isikute arv	25	40	30
		Korraldatud piirkondlike mainesündmuste arv	x	x	10
		Noorte algatuste arv	x	x	8

Meede 1.2 Investeeringud elukeskkonna arenduseks, kultuuripärandi säilitamiseks ja kogukonnateenuste pakkumiseks

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS:

Üha rohkem on peresid, kellele üldine linnastumine ei sobi ning kes otsivad omale uut elukohta just maale. Lõuna-Järvamaa üheks plussiks on võimalus leida elukoht nii tiheasustuses (väikelinnas või alevikus) kui ka hajakülades, siiski aga mõistlikul kaugusel teenustest. Elukohavalikul saavad tänapäeval teenuste kättesaadavuse kõrval üha enam määravaks vaba aja veetmise ning enesearendamise ja -teostamise võimalused.

Vastavaid investeeringuid on Lõuna-Järvamaal aastate jooksul tehtud, kuid paremaid võimalusi pakuvad praegu peamiselt keskused, kaugemad külad ja piirkonnad on oluliselt vähem atraktiivsed. Lastele ja noortele suunatud investeeringute kõrval on vähem võimalusi loodud täiskasvanutele ja eakamatele vanusegruppidele, samuti peredele. Ka teatud teenuste kättesaadavusega kerkivad esile probleemid just keskustest kaugemal paiknevates piirkondades. Majandamiskulude kokkuhoiu eesmärgil on suletud asutusi ja lõpetatud teenuste pakkumisi ikka väiksemates kohtades. Suuremates keskustesse koondunud teenustele ligipääs on inimestele aga puuduliku transpordikorralduse tõttu sageli tülikas, keeruline või lausa võimatu.

Turvalise, peresõbraliku, nutika, kestliku ja rohelise elukeskkonna teadliku kujundamise ja kuvamise kõrval on olulised inimeste sotsiaalset aktiivsust, mitmekülgset eneseteostust ja meeldivat vaba aja veetmist võimaldavad tegevused, samuti teatud kogukonnateenused.

MEETME EESMÄRK:

Lõuna-Järvamaa on väärt paik elamiseks – siin on head võimalused erinevate harrastustega tegelemiseks ja enesearendamiseks, vajalikud teenused on kättesaadavad.

Eelistatud on innovaatilised ning keskkonna- ja/või energiasäästlikud lahendused.

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- ▶ Investeeringud materiaalsesse või immateriaalsesse varasse, sh elukeskkonna kaasajastamiseks ja atraktiivsuse tõstmiseks, vaba aja tegevuste ning enesearendusvõimaluste loomiseks ja täiendamiseks, teemamuuseumite tegevuskeskkonna kaasajastamiseks jms
- ▶ Investeeringud kogukonnateenuste ehk turutõrkega teenuste arendamiseks maapiirkondade elanikele, sh transpordivõimaluste laiendamiseks, ratastel teenuste arendamiseks, kogukonnaköökkide rajamiseks, lastehoiuteenuste pakkumiseks jms

Konkreetsed taotlusvooru abikõlblikke tegevusi kirjeldatakse rakenduskavas. Mitteabikõlblike kulude osas järgitakse LEADER määruses kehtestatud nõudeid.

MEEDE PANUSTAB:

ÜPP-strateegia erieesmärgi nr 8 (edendada sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades)

MEETME SIHTRÜHM (toetuse saajad):

MTÜ, SA, KOV, kogukonnateenust arendava projekti puhul ka tegevuspiirkonnas tegutsev mikro- ja väikeettevõtete määratlusele vastav äriühing ning füüsilisest isikust ettevõtja.

NÕUDED TAOTLEJALE:

Taotleja peab tegutsema KTR piirkonnas.

NÕUDED TOETUE SAAJALE:

Kõik investeeringud peavad jääma LJKK tegevuspiirkonda.

TOETUSE MAKSIMAAALNE SUURUS JA MÄÄR:

Toetussumma ühe projekti kohta kuni 60 000 €.

- ▶ Toetuse määr mittetulundusühingule, sihtasutusele, kohaliku omavalitsuse üksusele kuni 90% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest.
- ▶ Toetuse määr ettevõtjale kuni 90% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest, kui tegemist on kogukonnateenust toetava investeeringuga ja selle on heaks kiitnud kohaliku tegevusrühma üldkoosolek.

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED AASTATE LÕIKES:

Nr	Tulemus-näitaja nimi	Mõõtühik	2025		
R.27	Keskkonnaalane tulemuslikkus	Toetatud tegevuste ehk projektide arv	2	3	2
R.41	Euroopa maa-piirkondade ühendamine	Projektidest kasu saanud rahvastiku osakaalu % piirkonna rahvastikust	17	25	40
		Enesearendamiseks ja vaba aja tegevusteks loodud võimaluste arv	x	x	23
		Toetatud kogukonnateenuste arv	x	x	5
		Arukate külade strateegiate rakendamiseks antud toetuste arv	x	x	11

Meede 1.3 Väärikas vananemine, toimetulek ja sotsiaalne kaasatus

Meedet rakendatakse
Euroopa Sotsiaalfond+ eelarvest.

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS:

Piirkonna elanikkond väheneb ja vananeb, 65+ vanusegruppi kuuluvate elanike arv järjepanu kasvab. Vananeva elanikkonna tervisenäitajate halvenedes kasvab inimeste hulk, kes vajavad igapäevaseks toimetulekuks hooldust ja kõrvalist abi. Erinevate erivajaduste tõttu suureneb ka puuduva või osalise töövõimega inimeste arv, ka neist paljud vajavad ühiskonnaelus võrdsete võimalustega osalemiseks toetusmeetmeid ja teenuseid. Ühiskonnas valitsevad hoiakud, sotsiaalne ebavõrdsus, tõrjutus ja kõrvallejäetus võivad kahandada haavatavas olukorras inimeste väarikust. Nii on vaimse tervise halvenemine muutunud muret tekitavaks probleemiks juba kõigis vanusegruppides.

Abivajavate eakate ja/või puudega inimeste arvu kasv ning asjaolu, et hooldekodukoh-tasid kõigile ei jätku, teenus on kallid ega pruugi olla kõigile vastuvõetav, on tinginud järjest suureneva vajaduse kauem kodus elamist toetavate teenuste järele.

Sotsiaalteenuste kättesaadavus on hea piirkondlikes keskustes, kuid paljud abivajajad elavad keskustest kaugemal paiknevates hajakülades. Vanemaaliste, sh eriti üksi elavate eakate, suhtlemisvõimalused ja

ligipääs teenustele on pikkade vahemaade, kesise transpordikorralduse, aga ka materiaalsete võimaluste tõttu piiratud, inimeste teadlikkus abivõimaluste kohta on vähene ning abiandmise korraldus keeruline. Eakamate inimeste hinnangul arvestatakse nende huvidega vähe, piisavalt pole nende iseseisvat toimetulekut toetavaid, aktiivset suhtlemist ja kaasamist pakkuvaid tegevusi või ettevõtmisi, samuti nende võimestamist ja vaimset erksust toetavaid vaba aja veetmise, huvitegevuse ning enesearendamise võimalusi.

Kohalike omavalitsuste poolt pakutav koduteenus ei kata suurenenud nõudlust, tagajärjeks on lähedaste hoolduskoormuse suurenemine. Samas on töötamise ja hooldamise ühildamine sageli keeruline - tekib oht läbi põleda, töölt kõrvale jäädes aga ka vaesusrisi langetada. Kuna sihtgrupi ootused abile on muutunud, on tekkinud vajadus kaasaegsete paindlike teenuslahenduste järele. Hooldusvajaduse ennetamisel ja vähendamisel puudub terviklik ja valdkondade ülene abiandmise süsteem, eri valdkondade (sotsiaal, tervishoid, kogukond) teenuste seostatus ja koostöö. Üheks seni vähe kasutatud võimaluseks on kogukonna aktiivsem kaasamine, kogukonnateenuste arendamine, tegusate kogukonnaliikmete motiveerimine ja koolitamine.

MEETME EESMÄRK:

Lõuna Järvamaal on sotsiaalselt turvaline, hooliv ja toetav keskkond edukaks toimetulekuks ning aktiivseks ja väarikaks vananemiseks. Abivajajatele on kättesaadavad nende vajadustest lähtuvad paindlikud tugiteenused, mis toetavad nende tervist ja heaolu, paremat iseseisvat toimetulekut ja kaasatust ühiskonnaellu. Piirkonna elanikud tunnevad end kogukonna liikmena ja panustavad jõukohaselt vabatahtlikus töös märgates ja toetades abivajajaid.

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- ▶ Tegevused, mis võimaldavad aktiivsena vananemist, vanusesõbraliku ühiskonna kujundamist ning vanemaealiste elukvaliteedi ja võrdsete võimaluste kindlustamist, sh suurendavad vanemaealiste elanike kaasatust, aktiivsust ja terviseteadlikkust; parandavad eakate ligipääsu infole, huviteenustele ning kultuuri- või muudele sündmustele;
- ▶ Tegevused, mis leevendavad suure hoolduskoormusega omaste hooldajate koormust ja ennetavad hooldajate läbipõlemise ohtu;
- ▶ Tegevused, mis arendavad kompleksseid teenuseid vabatahtlike kaasamise toel, soodustavad spetsialistide ja kogukonnaliikmete vahelist koostööd, algatavad sotsiaalset ettevõtlust ning suurendavad kogukondade valmisolekut haavatavate sihtrühmadega teadlikumalt tegelemiseks.

MEEDE PANUSTAB:

Euroopa Sotsiaalfond+ erieesmärgi (k) saavutamisse inimväärikuse tagamise ning sotsiaalse kaasatuse suurendamise kaudu.

PRIORITEET 2. MITMEKESINE JA KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS

Meede 2.1 Tänapäevane ettevõtluskeskkond ning kohalikud tooted ja teenused

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS:

Maakonna ettevõtluskeskkonna suurimaks kitsaskohaks on tööjõupuudus, suureks väljakutseks ühelt poolt olemasoleva tööjõu efektiivne kasutamine ning teisalt protsesside automatiseerimine ja digitaliseerimine. Samas on suureks probleemiks sobivate ning tasuvate töökohtade vähesus, mis omakorda tingib inimeste tööle liikumise piirkonnast välja, halvematel juhtudel kogu perega töökohtadele lähemale kolimise. Ostujõuliste tarbijate või klientide vähesus muudab ebakindlaks olemasolevate ettevõtete

MEETME SIHTRÜHM:

piirkonna elanikud vanuses 55+; täisealised erivajadustega inimesed (alates vanusest 16 aastat)

TOETUSE SAAJA:

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu, kes korraldab tegevuste elluviimiseks minikonkursse (miniprojektide taotlusvoore)

MINITAOTLUSE ESITAJA:

KTR piirkonnas tegutsev seltsing, MTÜ, SA, KOV, mikro- ja väikeettevõtete määratlusele vastav äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja, Lõuna-Järvamaa koostöökogu.

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED:

Indikaator/mõõdik	Sihttase 2027
Toetatud projektide arv	31

jätkusuutlikkuse ning ei soodusta uute ettevõtete tekkimist. Piirkonnas on vähe omanäolisi tooteid ja teenuseid. Oluliselt rohkem on arenenud primaarsektor, vähem tegeletakse tooraine ümbertöötlemise ja väärimisega.

Arenguvõimaluseks on ettevõtluse kaasajastamine ja mitmekesistamine, ettevõtlikkuse ergutamine, sh tarkade töökohtade loomisega seotud algatuste soodustamine, kaugtöö töökohtade arendamine jms.

MEETME EESMÄRK:

Tänapäevastest vajadustest lähtuv ettevõtluskeskkond ning tasuvad töökohad on suurendanud ettevõtjate, töötajate ning kohalike inimeste rahulolu – meie ettevõtte on kuluefektiivsemad, töötajate terviseriskid on vähenenud ning turule on tekkinud rikkalikum sortiment kohalikke tooteid ja teenuseid. Turismivaldkonnas tegutsevate ettevõtete toel on suurenenud piirkonna külastatavus.

Eelistatud on uuenduslikud, keskkonnahoidlikud ja/või arenguhüpet võimaldavad projektid, projektid mis loovad tarku töökohti või suurendavad lisandväärtust ning projektid, mis viiakse ellu jätkusuutlike ettevõtete poolt.

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- Investeeringud materiaalsesse või immateriaalsesse varasse, sh ettevõtluseks vajalike hoonete või ruumide ehitamiseks, renoveerimiseks, remontimiseks; ettevõtete arenguks vajalike masinate ja seadmete soetamiseks; keskkonnasäästlike lahenduste kasutusele võtmiseks jne.

Konkreetsed taotlusvoorude abikõlblikke tegevusi kirjeldatakse rakenduskavas. Mitteabikõlblike kulude osas järgitakse LEADER määruses kehtestatud nõudeid.

MEEDE PANUSTAB:

ÜPP-strateegia erieesmärgi nr 8 (edendada tööhõivet, majanduskasvu ning kohalikku arengut maa- ja piirkondades)

MEETME SIHTRÜHM (toetuse saajad):

Mikro- ja väike-ettevõtete määratlusele vastav äriühing ja füüsilisest isikust ettevõtja, MTÜ, SA.

NÕUDED TAOTLEJALE:

Taotleja peab tegutsema KTR piirkonnas. Taotleja peab olema tegutsenud vähemalt 12 kuud, tema majandustegevus peab olema jätkusuutlik ja usaldusväärne.

NÕUDED TOETUSE SAAJALE:

Investeeringud peavad jääma LJKK tegevuspiirkonda.

TOETUSE MAKSIMAALNE SUURUS JA MÄÄR:

Toetuse määr kuni 60% projekti abikõlblikest kuludest. Toetussumma ühe projekti kohta kuni 65 000 eurot.

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED:

Nr	Tulemusnäitaja nimi	Mõõtühik	2025	2027	2029
R.27	Keskkonnanalane tulemuslikkus	Toetatud tegevuste ehk projektide arv	3	7	5
R.37	Majanduskasv ja töökohad	Täistööajale taandatud uute töökohtade arv	8	12	9
R.39	Maamajanduse arendamine	Toetust saanud ettevõtete arv	17	10	5
		Uudsete või täiustatud toodete ja teenuste arv	x	x	24
		Säilitatud töökohtade arv	x	x	20

Meede 2.2 Ettevõtete arendustegevus, koostöö ja ühisturundus

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS

Selleks, et ettevõtte edukas oleks peab ta suutma klientide jaoks väärtust luua. Ühelt poolt on alati oluline leida uusi kliente ja uusi turgusid, teisalt aga suurendada ettevõtte tulusid tellimuste väärtuse kasvatamise teel.

Kuidas paremini eristuda ja silma paista konkurentsitihedas ärisektoris ning kuidas pakuda just seda, mida klientide poolt eriliselt väärtustatakse? Millised valikud võiksid meie ettevõtjaid selles osas aidata? Need on teemad, mis vajavad selgeks tegemist, uut moodi lähenemist, uute tehnoloogiate rakendamist jmt.

Kuigi ühisturundus on oluliselt ressursisäästlikum, tehakse turundusalast koostööd suhteliselt vähe. Selle asemel, et turundustegevusteks koostööd teha või koostöövõrgustikesse koonduda, tegeleb iga väikeettevõtja oma toodete tutvustamise ning klientide leidmisega tavaliselt ise. Sageli on tegevus ülemäära ressursikulukas ja ei anna ka soovitud tulemusi.

MEETME EESMÄRK:

Piirkonna ettevõtluse arengut toetavad kaasaegsed juhtimis- ja lähenemismeetodid, teadmistega tööjõud ning oskuslik ühisturundus. Kesken-dumine väärtuste kasvatamisele ja laienemine uutele turgudele on suurendanud ettevõtete konkurentsivõimet.

Eelistatud on projektid, mis aitavad kaasa uudsete toodete ja teenuste väljatöötamisele, suurendavad toodete-teenuste väärtust, toetavad piirkonna eristumist ning koostöövõrgustike ühiseid ettevõtmisi.

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED:

Nr	Tulemusnäitaja nimi	Mõõtühik	2025	2027	2029
R.39	Maamajanduse arendamine	Toetust saanud ettevõtete arv	4	3	3
		Ühistegevustes osalenud ettevõtete arv	x	x	17

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- Ühistegevused piirkonna ettevõtluse arendamise eesmärgil, mh kohaturundustoodete või muidu uudsete toodete, teenuste ja pakettide väljatöötamiseks; teenusedisaini ehk teenuse- või tootearendust võimaldavateks tegevusteks; turunduse ja reklaami korraldamiseks jne

Konkreetsed taotlusvooru abikõlblikke tegevusi kirjeldatakse rakenduskavas. Mitteabikõlblike kulude osas järgitakse LEADER määruses kehtestatud nõudeid.

MEEDE PANUSTAB:

ÜPP-strateegia erieesmärgi nr 8 (edendada majanduskasvu ning kohalikku arengut maapiirkondades)

MEETME SIHTRÜHM (toetuse saajad):

Mikro- ja väike-ettevõtete määratlusele vastav äriühing ja füüsilisest isikust ettevõtja, KOV, MTÜ, SA

NÕUDED TAOTLEJALE:

Taotleja peab tegutsema KTR piirkonnas.

NÕUDED TOETUSE SAAJALE:

Kasusaajad peavad olema KTR piirkonna ettevõtjad.

TOETUSE MAKSIMAALNE SUURUS JA MÄÄR:

Toetussumma ühe projekti kohta kuni 30 000 eurot. Projektitoetuse määr kuni 60% projekti abikõlblikest kuludest.

STRATEEGIA ÜLENE MEEDE – TOETAB MÖLEMAT PRIORITEETI

Meede 3. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö

MEETME RAKENDAMISE VAJADUS:

Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö aitab kaasa kogukondade arengule, kogukonna ja ettevõtjate koostöövõrgustike tekkimisele ning üldisele koostöövajaduse tunnetamisele. Koostööprojektide peamiseks väärtuseks on teadmiste ning kogemuste vahetus ja kasv.

MEETME EESMÄRK:

Koostööst tulenev sünergia ja järjepidevalt korraldatavad arendustegevused on loonud hea aluse uute ideede genereerimiseks ja elluviimiseks, on elavdanud piirkonda ning suurendanud tegevuspiirkonna konkurentsivõimet.

PEAMISTEKS KOOSTÖÖVALDKONDADEKS

on kogukonna areng, arukad külad, kohalik toit, piirkonna tutvustus, keskkonnahoid, kestlik maa-ettevõtlus

TOETATAVAD TEGEVUSED:

- ▶ Koostöö- ja ühistegevused, mis toetavad kogukonna elavdamist, sihtgruppide võimestamist, koostöövõrgustike teket või arendust;
- ▶ Koostöö- ja ühistegevused, mis soodustavad piirkonna kohaturundust ning piirkonna eripära teemaarendust

TULEMUSINDIKAATORID JA SIHTVÄÄRTUSED:

Nr	Tulemusnäitaja nimi	Mõõtühik	2025	2027	2029
R.41	Euroopa maapiirkondade ühendamine	Projektidest kasu saanud rahvastiku osakaalu % piirkonna rahvastikust	5	6	7
R.40	Maamajanduse arukas üleminek	Toetatud arukate külade strateegiate arv	4	4	2
		Ühis- ja koostööprojektides osalenud partnerite arv	x	x	13

Konkreetses taotlusvooru abikõlblikke tegevusi kirjeldatakse rakenduskavas. Mitteabikõlblike kulude osas järgitakse LEADER määruses kehtestatud nõudeid.

MEEDE PANUSTAB:

ÜPP-strateegia erieesmärgi nr 8 (edendada sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades)

MEETME SIHTRÜHM (toetuse saaja):

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu

MAKSIMAALNE TOETUSE SUURUS JA MÄÄR:

Toetussumma ühe projekti kohta kuni 50 000 eurot. Toetuse määr kuni 90%, rahvusvahelise koostööprojekti ettevalmistav toetus kuni 100% projekti abikõlblikest kuludest.

ABIKÕLBLIKUSE KRITEERIUMID:

Vastavalt taotluste menetlemise korrale ei läbi Lõuna-Järvamaa koostöökogu koostöö meetme taotlused hindamisprotsessi. Taotluse kinnitab üldkoosolek.

9. Strateegia rakendamise juhtimine ja seire

9.1. Tegevusrühma suutlikkus

Tegevuspiirkonna kohaliku arengu ühisstrateegia elluviimise eestvedajaks ja vastutajaks on Lõuna-Järvamaa Koostöökogu kui kohalik LEADER tegevusrühm. Kõige olulisemad otsused, sh strateegia kinnitamine ja muutmine, kuuluvad liikmete **üldkoosoleku** kui ühingu kõrgeima juhtimisorgani pädevusse. Avatud ja avaliku liikmeskonnaga ühinguksse kuulub üle 60 juriidilise isiku, esindatud on kõik kolm sektorit.

Üldkoosoleku otsuste täitmise ning ühingu tegevuse korraldamise, sh strateegia rakendamisega seotud küsimuste otsustamise eest vastutab **juhatuse**, kelle tööd juhib esimees. Asutamisest alates on Lõuna-Järvamaa koostöökogu juhatus olnud 11-liikmeline. Praeguse juhatuse liikmetest 4 on äri sektori, 5 on vabaühenduste ning 2 on kohalike omavalitsuste esindajad. Vastavalt põhikirjale valib üldkoosolek juhatuse liikmed kolmeks aastaks, jälgitakse et põhikirjas ettenähtud ametiaja möödumisel juhatuse liikmetest üks kolmandik vahetuks.

Piirkondliku strateegia rakendamisega seotud tegevustest kuulub juhatuse pädevusse rakenduskava kinnitamine ja muutmine, igale konkreetsele taotlusvoorule 9-liikmelise hindamiskomisjoni kinnitamine ning taotlusvooru paremusjärjestuse kinnitamine. Juhul, kui pärast seotud isikute taandamist ei vasta juhatus enam otsustamiseks kehtestatud tingimustele, kinnitab taotlusvooru tulemused liikmete Üldkoosolek.

Tegevusrühm tagab, et sarnaselt juhatusele jääb ka **hindamiskomisjonis** avaliku sektori osakaal alla 50% ning ühegi huvirühma liikmete hääleõigus ei ületada 49%, samuti selle et hindamiskomisjoni ei kuulu ükski juhatuse ega tegevmeeskonna liige. Hindamiskomisjoni ülesanne on hinnata esitatud projektitaotlusi vastavalt väljatöötatud hindamiskriteeriumitele ning koostada taotlusvoorude projektide pingerida. Et tagada professionaalne ja erapooletu hindamine, taandab projektiga seotud isik ennast terve meetme projektide hindamisest.

Ühingu igapäevast tööd korraldab juhatuse poolt ametisse kinnitatud **tegevjuht**, kelle tööülesanneteks on muuhulgas käesoleva arengustrateegia rakendamiseks vajaliku töö korraldamine (taotlusvoorude ettevalmistamine, taotlejate nõustamine, taotlustele tehnilisele kontrolli teostamine, hindamiskomisjoni töö koordineerimine, projektitoetuste seire korraldamine), samuti piirkonnale suunatud arendustegevuste (sh tegevusrühma enda projektide) algatamine ja juhtimine, organisatsiooni riigisisese ja rahvusvahelise koostöö korraldamine, kommunikatsiooni korraldamine ja huvigruppide kaasamine.

Käesoleva ühisstrateegia elluviimiseks võetakse tööle **konsultant-meetmespetsialist**, kelle tööülesandeks on 0,5 koha ulatuses tegevjuhi abistamine igapäevase administratiivtöö ja taotlejate nõustamise osas, ülejäänud 0,5 koha ulatuses konkreetset sotsiaalvaldkonna meetme rakendamine (väikeprojektide taotlusvoorude ettevalmistamine, taotlejate nõustamine, väikeprojektide elluviimise koordineerimine ja tugimine, Koostöökogu enda sotsiaalvaldkonna projektide koostamine ja elluviimine).

Ühingu tegevmeeskonnas töötab ka 0,5-se koormusega **raamatupidaja**, kes vastutab raamatupidamise korraldamise, aga ka eelarvete ning finantsprognoside koostamise ja jälgimise eest.

Ühingu tegevus on olnud stabiilne, tegevmeeskonnal on LEADER-meetme rakendamisel pikaajalised kogemused. Praegune tegevjuht on olnud tegevusrühma juhtimisega juhatuse liikmena seotud alates Ühingu asutamisest 2006. aastal, tegevjuhi ametis on ta alates 2015. aasta augustist. Raamatupidaja, kes on olnud ja on veel kuni selle perioodi lõpuni ametis ka konsultandina, töötab tegevusgrupis alates 2008. aastast.

Järelevalvet LJKK tegevuse üle teostab **revident**, kes valitakse põhikirjas sätestatud korras kolmeks aastaks. Heaks tavaks on, et iga kord valitakse revidendiks erinev raamatupidaja. Kuna erinevad inimesed lähenevad tööle erinevast vaatenurgast, annab revidendi regulaarne vahetumine tegevusrühmale kindluse, et ükski ebatäpsus või viga ei jää märkamata. Revidendi ülesandeks on kontrollida Ühingu juhtorganite poolt vastuvõetud otsuste ja muude aktide täitmist ning vara ja vahendite kasutamist ja käsutamist vähemalt üks kord aastas pärast majandusaasta lõppemist.

Lisaks revidendile teostatakse igal majandusaastal kontroll ka **vandeaudiitori** poolt, kelle sarnaselt revidendile kinnitab järgnevaks kolmeks aastaks üldkoosolek. Audiitori ülesandeks on jälgida kohaliku tegevusrühma toetuse abil ellu viidud tegevustega seotud tulude ja kulude kajastamist. Senini ei ole ühingu töös audiitorkontrolli tulemusena ühtegi puudust ega eksimust tuvastatud.

Kasumit mittetaotleva organisatsioonina plaanib Lõuna-Järvamaa Koostöökogu uue perioodi strateegia rakendamist rahastada liikmemaksudest, strateegia erinevate tegevuste osalusmaksudest, EAFRD LEADER-meetme ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu saadavast toetusest, sobival võimalusel ka teistest fondidest taotletavatest toetusest. Ühing kasutab oma rahalisi vahendeid üksnes põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Liikmemaksudest ca 90% kavandatakse tegevusrühma koostööprojektide omafinantseeringuks ning liikmeskonna võrgustamisega seotud tegevuste läbiviimiseks, 10%

mitteabikõlblike kulude (nt panga teenustasude, laenu intresside, erijuhtude riiklike maksude jms) katteks. Ühingu liikmemaksu määr kehtestatakse üldkoosoleku otsusega, silmas peetakse liikmete erinevat suutlikkust rahaliselt panustada. Kõige suurem koormus lasub omavalitsustel, kelle liikmemaks sõltub elanike arvust. Nende liikmemaksu arvutamise aluseks on rahvastikuregistri andmetest saadud elanike arv kohalikus omavalitsuses jooksva majandusaasta 1. jaanuari seisuga. Kolmanda sektori esindajate liikmemaks on veidi väiksem kui ettevõttesektori oma. Eelmisel perioodil kasutas LJKK tegevuste plaanipäraseks elluviimiseks PRIA-st saadud ettemaksu, paaril korral võeti juhatuse liikmelt lühiajalist laenu. Saadud ettemaks sai tagastatud programmiperioodi 4. aastal, laenukohustustest on ühing vaba. **Sarnastel põhimõtetel jätkates suudetakse säilitada organisatsiooni olulised arengutegurid – ühingu tegevuse stabiilsus ning ka majanduslik elujõulisus – ka edaspidi.**

Lõuna-Järvamaa koostöökogu kontor asub tegevuspiirkonna keskuses Türi kesklinnas asuvas ärihoones, kus renditakse ühte suuremat ruumi. Lisaks igapäevase töö korraldamisele on seal võimalik pidada juhatuse või teiste töögruppide või koostöövõrgustike koosolekuid. Kontor on sisustatud ja varustatud igapäevatööks vajalike tehniliste vahenditega.

LJKK-l on toimiv kodulehekülg aadressil **www.koostookogu.ee**.

Veebilehe kaudu on leitav kogu tegevusrühma info (taotlusvoorud, hindamisprotseduurid, toetatud projektid, ürituste ja koosolekute ajad, päevakavad ning muud uudised ja teated), avalikustatud on ühingu liikmete nimed ja EMTAKi koodid, samuti juhatuse liikmete ning hindamiskomisjonide liikmete nimed koos sektorite vahelise jaotusega. Kodulehe täiendamine ja teabe edastamine organisatsiooniga seotud postiloenditele toimub vastavalt vajadusele jooksvalt, selle eest vastutab tegevjuht. Lisaks eeltöödule avaldatakse liikmetele ja taotlejatele informatsiooni maakondlikus ajalehes Järva Teataja ning tegevuspiirkonda kuuluvate omavalitsuste ajalehtedes.

Järvamaa kaks tegevusrühma - MTÜ Järva Arengu Partnerid ja Lõuna-Järvamaa Koostöökogu – on otsustanud jätkata tegutsemist kahe eraldi tegevusrühmana, mis annab LEADER lähenemise põhimõtteid järgides kohaliku elu arendamiseks parema võimaluse.

9.2. Taotlus- ja hindamisprotsessi kirjeldus

TAOTLUSTE ESITAMINE

- ▶ KTR kuulutab välja projektitoetuste vastuvõtutaja ning avalikustab selle koos taotluste hindamisajaga vähemalt 20 tööpäeva enne taotluste vastuvõtu tähtaja algust;
- ▶ KTR avalikustab veebilehel rakenduskava, projektitaotluste hindamiskorra ja -kriteeriumid ning korraldab taotlejate nõustamise;
- ▶ taotleja esitab projektitoetuse taotluse läbi PRIA e-keskkonna; sotsiaalvaldkonna miniprojekti taotlus esitatakse kohalikule tegevusrühmale;
- ▶ KTR kontrollib taotluse täitmise korrektsust ning nõutavate dokumentide olemasolu;
- ▶ taotluse puuduste kõrvaldamiseks esitab KTR taotlejale järelepärimise;
- ▶ kõik nõuetelevastavad projektitaotlused suunatakse hindamisse, investeringute puhul viiakse võimalusel läbi paikvaatlused.

TAOTLUSTE HINDAMINE

- ▶ Lõuna-Järvamaa Koostöökogu menetleb esitatud projektitaotlusi vastavalt projektitoetuse taotluste menetlemise ja hindamise korrale. Iga taotlusvooru hindamiskomisjon on üheksaliikmeline. Hindajad ning nende nimede järjekorra kinnitab LJKK juhatus oma otsusega. Konkreetsetes taotlusvooru laekunud projekte asuvad hindama nimekirja algusest arvates 5 esimest sõltumatut ning taotlustega mitteseotud hindajat. Seotud hindaja asendamine toimub kooskõlas taotluste menetlemise ja hindamise korraga.

- ▶ Taotluste hindamise aluseks on valdkondadest lähtuvad hindamiskriteeriumid. Kui projekt ei vasta tegevusrühma strateegias kirjeldatud meetme eesmärgile või strateegia rakenduskavale, ei kuulu see hindamisele.
- ▶ Projektide hindamise tulemusena moodustab hindamiskomisjon projektide paremusjärjestuse, kuhu kuuluvad kõik taotlused, mis on saanud vähemalt 60% maksimaalsest kaalutud keskmisest hindest 3, ning esitab ettepanekud juhatusele.
- ▶ Juhatus kinnitab hindamiskomisjoni ettepanekud ning esitab EAFRD fondist rahastatava taotlusvooru paremusjärjestuse PRIA-le koos põhjendatud ettepanekutega taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise ning toetuste suuruse osas. Sotsiaalvaldkonna miniprojektide taotlusvooru tulemused kinnitab juhatus. Olukorras, kus juhatus ei saa seotuse tõttu hindamistulemusi ja paremusjärjestust kinnitada, teeb seda üldkoosolek.
- ▶ PRIA kontrollib EAFRD fondist rahastatavate taotluste kulude abikõlblikkust ning teeb projektitaotluste rahastamise või mitterahastamise otsused.
- ▶ Kõik heakskiidetud taotlused avalikustatakse Lõuna-Järvamaa koostöökogu veebilehel.

HINDAMISKRITEERIUMID

Taotluste hindamiskriteeriumid tulenevad erinevate meetmete puhul konkreetse meetme strateegilistest eesmärkidest ning prioriteetidest. Taotluste sisu kõrval hinnatakse projekti mõju piirkonna arengule ning taotlejate ja tegevuste jätkusuutlikkust.

Meetme 1.1 (Kogukondade areng) taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumite ja osakaalude alusel:

1.	Projekti vastavus meetme eelistustele	20%	hinnatakse projektitegevuste suunatust noortele, projekti uuenduslikkust, selle tegevuste mõju kohalikule kogukonnale, ühistegevusele, koostööle ning piirkonna tuntuse kasvule.
2.	Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	40%	hinnatakse tegevuste mõju külade või kogukondade elujõulisusele, piirkonna atraktiivsusele ja eripära tutvustamisele.
3.	Projekti sisu selgus ning tehniline teostus	25%	hinnatakse probleemistiku analüüsi põhjalikkust, kavandatud tegevuste läbimõeldust, praktilisust ning vastavust projekti eesmärkidele ja soovitud tulemustele, kavandatava projekti eelarve ja rahastamise kava selgust.
4.	Taotleja suutlikkus ning projekti jätkusuutlikkus	15%	hinnatakse taotleja teadmisi, kogemusi ja majanduslikku suutlikkust ning projekti tulemuste jätkusuutlikkust.

Meetme 1.2 (Investeeringud elukeskkonna arenduseks, kultuuripärandi säilitamiseks ja kogukonnateenuste pakkumiseks) taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumite ja osakaalude alusel:

1.	Projekti vastavus meetme eelistustele	20%	hinnatakse projektitegevuste positiivset mõju elukeskkonnale, keskkonnanahoiule ja teenuste kättesaadavusele, samuti projekti uuendusslikkust ning keskkonna- ja energiasäästlikkust
2.	Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	35%	hinnatakse projekti mõju vaba aja tegevuste võimaluste laiendamisele või parendamisele, kultuuripärandi säilitamisele, teenuste kättesaadavusele ning piirkondade arengule
3.	Projekti sisu selgus ning tehniline teostus	20%	hinnatakse probleemistiku analüüsi põhjalikkust, kavandatud tegevuste läbimõeldust, praktilisust ning vastavust projekti eesmärkidele ja soovitud tulemustele, kavandatava investeeringu eelarve ja rahastamise kava selgust.
4.	Taotleja suutlikkus ning projekti jätkusuutlikkus	25%	hinnatakse taotleja teadmisi, kogemusi ja majanduslikku suutlikkust, investeeringute optimaalsust tulemuste saavutamiseks, edasist kasutust ja projektitegevuste jätkusuutlikkust.

Meetme 1.3 (Väärikas vananemine, toimetulek ja sotsiaalne kaasatus)

taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumite ja osakaalude alusel:

1.	Projekti vastavus meetme eelistustele	30%	hinnatakse projektitegevuste suunatust meetme sihtgrupile, kogukonnanalgatuste kasvule, toetavate teenuste kättesaadavusele ja koostööle
2.	Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	30%	hinnatakse projektitegevuste mõju eakate toimetulekule, nende tervise säilitamisele, sotsiaalsele kaasatusele, sotsiaalselt turvalise ja toetava keskkonna loomisele ning võrdsete võimaluste edendamisele
3.	Projekti sisu selgus ning tehniline teostus	20%	hinnatakse probleemistiku analüüsi põhjalikkust, kavandatud tegevuste läbimõeldust, praktilisust, vastavust projekti eesmärkidele ja soovitud tulemustele, kavandatava investeeringu eelarve ja rahastamise kava selgust
4.	Taotleja suutlikkus ning projekti jätkusuutlikkus	20%	hinnatakse taotleja teadmisi, kogemusi ja majanduslikku suutlikkust, samuti projektitegevuste jätkusuutlikkust

Meetme 2.1 (Tänapäevane ettevõtluskeskkond ning kohalikud tooted ja teenused)

taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumite ja osakaalude alusel:

1.	Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	50%	Hinnatakse projekti mõju töökeskkonnale, tarkade töökohtade tekkele, kuluefektiivsusele, ettevõtte prognoositavale müügitulu kasvule, kohalike toodete/teenuste arendamisele, piirkonda lisandväärtuse loomisele või klientide/külastajate arvu suurendamisele.
2.	Projekti sisu selgus ning finantskava kvaliteet	20%	Hinnatakse äriidee kirjelduse arusaadavust, eesmärkide saavutamise tõenäosust, tegevuskava asjakohasust, finantsprognooside realistslikkust ning planeeritava investeeringu jätkusuutlikkust
3.	Taotleja kogemus, oskusteave ja majanduslik võimekus	30%	hinnatakse taotleja kogemusi ja kasutada olevat oskusteavet ning majanduslikku võimekust

Meetme 2.2 (Ettevõtete arendustegevused, koostöö ja ühisturundus)

taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumite ja osakaalude alusel:

1.	Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele	50%	Hinnatakse projekti mõju toodetele/teenustele, ettevõtete arengule ja koostöövõrgustikele
2.	Projekti sisu selgus ning finantskava kvaliteet	20%	Hinnatakse äriidee kirjelduse arusaadavust, eesmärkide saavutamise tõenäosust, tegevuskava asjakohasust, finantsproгноoside realistlikkust ning planeeritava investeeringu jätkusuutlikkust
3.	Taotleja kogemus, oskusteave ja majanduslik võimekus	30%	hinnatakse taotleja kogemusi ja kasutada olevat oskusteavet ning majanduslikku võimekust

Taotlusi hinnatakse kõigi kriteeriumite puhul skaalal 0 kuni 3, igale hindepunktile vastab konkreetne kirjeldus. Leitakse projekti kaalutud keskmine hinne, mis iga projekti puhul saab olla maksimaalselt 3. Hinnang loetakse positiivseks taotluste puhul, mille kaalutud keskmine on vähemalt 1,8.

Hindamiskaala kirjeldus meetmete ja hindepunktide kaupa sätestatakse LJKK projektitoetuse taotluste menetlemise ja hindamise korras.

9.3. Strateegia seire ja muutmine

Piirkondliku arengustrateegia elluviimise mõju hindamiseks teostab Lõuna-Järvamaa Koostöökogu iga-aastaselt seiret. Taotlusi ja nendes välja toodud indikaatoreid seiratakse jooksvalt. Tegevjuht annab üks kord aastas üldkoosolekule ülevaate rahaliste vahendite kasutamisest ja strateegia peamiste seirenäitajate seisust. Selleks koostatakse kord aastas seirearuanne väljund- ja tulemusnäitajatest ning kaks korda strateegiaperioodi jooksul viiakse läbi põhjalikum seire ellu viidud projektide tegelike mõjude hindamiseks.

Projekti eesmärgi ja tulemuste parema mõju mõistmise huvides teostab Lõuna-Järvamaa Koostöökogu projektide paikvaatlust – seda nii taotlemise hetkel kui ka pärast projekti elluviimist. Tegevusrühma kui organisatsiooni seireks ja sisehindamiseks kogutakse tegevtootajate poolt regulaarselt andmeid Ühingu poolt läbiviidud strateegia rakendamist toetavate tegevuste (koolitused, uuringud, koosolekud, nõustamistegevus, koostatud kavad, ekspertiisid jne) kohta. Kord aastas koostatakse sisehindamise aruanne, mis sisaldab võrdlust eelmiste aastatega. Aruanne koos järeldustega esitatakse LJKK juhatusele ja üldkoosolekule.

Strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed

Projektidest kasu saanud erinevate asustusüksuste arv	24
Tekkinud arukate külade arv	5
Elanikkonna teadlikkuse suurendamist toetavate tegevuste arv	32
Liikumisele suunatud tegevuste arv	12
Nooretele suunatud tegevuste arv	7
Sotsiaalset kaasatust suurendavate projektide arv	12
Võrdseid võimalusi toetavate projektide arv	9
Toetatud sotsiaalsete tugiteenuste arv	8
Loodud või säilitatud töökohtade, sh tarkade töökohtade arv	29
Uute/uudsete toodete, teenuste või pakettide arv	27
Keskkonnakestlikkust ning kliimamuutuste leevendamist toetavate projektide arv	8
Tekkinud koostöövõrgustike arv	10
Ühis- ja koostööprojektide tegevustes osalenud inimeste arv	4700

Vajadust strateegia muutmise järele hinnatakse iga-aastaselt üldkoosolekul lähtuvalt strateegia seire tulemustest. Vastavalt hindamise tulemustele ja vajadustele on võimalik kavandada täiendavaid tegevusi eesmärkide saavutamiseks või algselt kavandatud strateegia erakorraline läbivaatamine strateegia muutmiseks. Tegevuspiirkonna arengustrateegia muutmise protsess viiakse läbi vastavalt LEADER-meetme rakendamise määrusele.

Strateegia muudatused kinnitab üldkoosolek.

10. Strateegia rahastamiskava

10.1. Planeeritav eelarve ja selle jaotus strateegia meetmete ning rahastusallikate kaupa

Eelmise strateegia rakendamiseks oli Lõuna-Järvamaa Koostöökogu LEADER toetuse eelarve suuruselt 2 351 463 eurot, sellele lisandus 2021. aastal 747 731 eurot üleminekuperioodiks eraldatud vahendeid ning 124 344 eurot taasterahastu vahendeid COVID-19 probleemide leevendamise ja ennetamisega seotud projektide toetuseks.

Perioodi 2023-2027 ÜHISSTRATEEGIA rakendamise eelarve hakkab koosnema kahe fondi - Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) LEADER sekkumise ning Euroopa Sotsiaalfondi (ESF+) toetussummadest.

EAFRD LEADER toetuse eelarve käesoleva strateegia rakendamiseks saab olema oluliselt väiksem eelmise perioodi eelarvest. Tegevusrühmadele eraldatavate toetussummade arvutamiseks kasutatakse uut finantsvalemit, tegevuspiirkonna rahvaarvu ja pindala kõrval võetakse arvesse ka asustustihedust ja palgatöötajate keskmist töötasu. Kuna Lõuna-Järvamaa koostöökogu tegevuspiirkonda kuulub hajaasustusega piirkondade kõrval ka tiheasustusega Türi linn, on meie tegevusrühm mõne teise tegevusrühmaga võrreldes väidetavalt justkui soodsamas olukorras.

Vastavate suhtarvude mõjul kaotab piirkond loodetud eelarvest arvestatava osa, võrrelduna teise suhteliselt sarnase piirkonnaga ca neljandiku.

Eelmise perioodiga võrreldes on EAFRD eelarve vähenemine tegevusrühmale ca 11 protsenti. Strateegia valmimise etapis saame arvestada indikatiivse summaga 1 502 005 eurot. Täpne summa selgub uue LEADER perioodi käivitumisel.

Euroopa Sotsiaalfondi osa Lõuna-Järvamaa Koostöökogu ühisstrateegia rakendamisel saab olema indikatiivselt 186 899 eurot (31 projekti ellu viimiseks ühikuhinnaga 6 029 eurot).

Tegevusrühma tegevustoetuse määr on uuel perioodil 26% projektitoetusteks väljamakstud summadest.

Meetmete jaotus prioriteetide järgi:

PRIORITEET 1. ÖNNELIKUD INIMESED JA ELUJÕULISED KOGUKONNAD (meetmed 1.1, 1.2 ja 1.3)

PRIORITEET 2. MITMEKESINE JA KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS (meetmed 2.1 ja 2.2)

STRATEEGIA ÜLENE MEEDE (meede 3)
LÄHTUB MÖLEMAST PRIORITEEDIST

Meetmete elluviimise eelarved ning omafinantseeringu määrad fondide lõikes:

EAFRD:

Meetmed	Osakaal projektitoetuse eelarvest	Toetus, %	Omafinantseering, %
Meede 1.1 ja 1.2	37	Kuni 90%	Vähemalt 10%
Meede 2.1 ja 2.2	52	Kuni 60%	Vähemalt 40%
Meede 3	11	Kuni 90%, rahvusvahelise koostööprojekti ettevalmistav toetus 100%	Vähemalt 10%, rahvusvahelise koostööprojekti ettevalmistaval toetusel omafinantseeringu kohustus puudub
Kokku	100		

ESF+:

Meetmed	Osakaal projektitoetuse eelarvest	Toetus, %	Omafinantseering, %
Meede 1.3	100	100	Omafinantseeringu kohustus puudub
Kokku	100		

10.2. Meetmete 1 ja 2 eelarve jagunemine aastate lõikes

Aasta	Projektitoetus, %
2024	45
2025	30
2026	25
2027	jäägid

10.3. Rahastamiskava koostamise selgitused

Piirkonna arengu prioriteediks on inimesed ning elujõulised ja ühtsed kogukonnad, kuid nende elujõulisuse tagamise üheks olulisemaks tingimuseks on kodulähedased töökohad. Lähtuvalt asjaolust, et investeeringud ettevõtluse arendamiseks ja töökohtade loomiseks on ressursimahukad, on suurem eelarve EAFRD vahenditest planeeritud just ettevõtlusmeetmete rakendamiseks. Kui aga elukeskkonnale ja kogukondadele planeeritud maaeluarengu fondi rahale juurde arvestada Sotsiaalfondi poolt eakamatele inimestele suunatavad summad, jaotuvad eraldatavad toetused kahe prioriteetse valdkonna vahel suhteliselt võrdselt.

Suurem osa projektitoetuse vahendeid (75%) planeeritakse ära kasutada aastatel 2024 ja 2025, eesmärgiks on vältida kasutamata projektitoetuse jääkide teket perioodi lõpus. Tegevusrühma strateegia rakendamise ning tegevus- ja elavdamiskulude vahendid jaotatakse 5 aasta (2024-2028) peale. Strateegia rakendamiseks vajalike rahaliste vahendite allikaks LEADER toetuse kõrval on tegevusrühma liikmemaksud, ürituste-õppereiside osalustasud ning muud tulud ja toetused, lisaks projektitoetuse taotlejate omafinantseering ning projektide elluvijate vabatahtlik töö.

11. Strateegia sidusus asjaomaste arengudokumentidega

Sidusus LEADER sekkumise spetsiifiliste eesmärkidega

LEADER sekkumise 2023-2027 üldeesmärgiks on maapiirkondades atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonna ning aktiivsete ja ühtehoidvate kohalike kogukondade terviklik arendamine LEADER põhielementide rakendamise kaudu. LEADERi antud perioodi spetsiifilised eesmärgid on ettevõtluse arendamine, eelkõige uute tasuvate töökohtade ja/või innovaatiliste lahenduste kaudu; kohalike kogukondade, elanike ning noorte tulevikuliidrite võimestamine; teenuste kättesaadavuse parandamine, sh läbi kogukonnateenuse arendamise; keskkonna- ja kliimasõbralike (sh bio- ja ringmajandust propageerivate) lahenduste välja töötamine ja rakendamine; maaelu positiivse kuvandi säilitamine ja propageerimine, sh arukate külade edendamine.

Sidusus: Lõuna-Järvamaa Koostöökogu (LJKK) tegevuspiirkonna kohaliku arengu ühisstrateegia aastateks 2023-2027 juhindub LEADER sekkumise üldeesmärgist, strateegia meetmed toetavad otseselt kõikide antud perioodi LEADER spetsiifiliste eesmärkide saavutamist. Nii on ka LJKK ühisstrateegia

üldine eesmärk toetada Lõuna-Järvamaa piirkonnas ettevõtluse ja kogukondade mitmekülgset arengut. Määratletud on kaks prioriteetset valdkonda: Õnnelikud inimesed ja elujõulised kogukonnad ning Mitmekesine ja konkurentsivõimeline ettevõtlus, sõnastatud on vastavad eesmärgid ning välja töötatud sobivad toetusmeetmed nende eesmärkide saavutamiseks. Lõuna-Järvamaa peamise arengutegurina nähakse lähiaastatel aktiivseid inimesi, kes panustavad kogukonda. Piirkonna arengu olulisteks võtmesõnadeks sobivate elu- ja töökohtade kõrval on ühis- ja koostöö, mis tekitab efektiivsemat ressursikasutust ning suuremat kokkukuuluvustunnet, samas tõstab ka piirkonna kui hea elupaiga väärtust ja tuntust. Erinevate toetusmeetmete rakendamisel on olulisemateks märksõnadeks: uuenduslikkus, koostöö, kogukondade areng, kestlik ja roheline elukeskkond, inimeste sotsiaalne aktiivsus, keskkonna- ja energiasäästlikud lahendused, targad töökohad, jätkusuutlikud ettevõtted, kohalike toodete ja teenuste väärtuse kasvatamine jne.

Euroopa Liidu ühise põllumajandus- poliitika (ÜPP) Eesti strateegiakava 2023-2027

Ühisstrateegia rakendamine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artiklis 5 nimetatud põhieesmärgi „parandada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda“ saavutamisele, seda peamiselt artiklis 6 nimetatud erieesmärgi „edendada tööhõivet, majanduskasvu, soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste osalemist põllumajanduses, sotsiaalset kaasatust ja kohalikku arengut maapiirkondades, sealhulgas ringbiomajandust ja säästvat metsamajandust“ saavutamise kaudu.

LJKK ühisstrateegia keskendub oma erinevate toetusmeetmete kaudu peamiselt sotsiaalse kaasatuse suurendamisele, väikeettevõtlike edendamisele, töökohtade loomisele, ettevõtjate vahelise koostöö soodustamisele, kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse parandamisele, kaudsemalt ka vaesuse vähendamisele ja majanduskasvu edendamisele maapiirkonnas.

Strateegia „Eesti 2035“

Pikaajaline strateegia „Eesti 2035“ sisaldab 5 strateegilist sihti ehk väärtuspõhist eesmärki: 1) arukas, tegus ning tervist hoidev inimene, 2) hooliv, koostöömeelne ja avatud ühiskond, 3) tugev, uuendusmeelne ja teadmispõhine ning vastutustundlik majandus, 4) kõigi inimeste vajadustega arvestav, turvaline ning kvaliteetne elukeskkond ning 5) uuendusmeelne, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustav riik. Kohaliku kogukonnaga koostöös välja töötatud Lõuna-Järvamaa piirkonna prioriteetsete valdkondade eesmärgid haakuvad tugevalt ja vägagi konkreetselt siin nimetatud nelja esimese eesmärgiga. Meie valdkondlikud eesmärgid - 1) Lõuna-Järvamaa külad ja kogukonnad on elujõulised, seal on tegusad inimesed ning aktiivset elanikkonna juurdekasvu toetav elu- ja töökeskkond, 2) Sotsiaalvaldkonnas pakutavad kvaliteetsed tugiteenused soodustavad põlvkondade vahelist sidet ja koostööd ning toetavad inimeste pikaajalist vaimset erksust, 3) Piirkonna ettevõtluskeskkond on kaasaegne, ettevõtted on elujõulised

ning nende tegevus jätkusuutlik, suurenenud on targemate töökohtade arv ning kohalike toodete ja teenuste valik - ja nende elluviimiseks tehtavad tegevused annavad oma panuse kõigi nelja sihteesmärgi saavutamisse. Ühisstrateegia elluviimisega soovitakse kaasa aidata elujõuliste Lõuna-Järvamaa külade ja kogukondade kujundamisele, mis tagavad tasakaalustatud ja kestliku Lõuna-Järvamaa arengu. Samuti rakendatakse strateegias meetmeid, mis sidustavad omavahel toimepiirkondi ning tagavad teenuste kättesaadavuse.

Heaoluarengukava 2023-2030

Heaolu arengukava eesmärgiks on Eesti, kus inimesed on hoitud, ebavõrdsus ja vaesus väheneb ning toetatud on kõikide pikk ja kvaliteetne tööelu. Arengukavale seatud viiest sihteesmärgist kolmanda sihi - vanemaealised (alates 55+) on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, neile on tagatud võrdsed võimalused ning nad on majanduslikult hästi toimetulevad - saavutamist toetab ka Lõuna-Järvamaa Koostöökogu ühisstrateegia. Selle teiseks valdkondlikuks eesmärgiks on: Sotsiaalvaldkonnas pakutavad kvaliteetsed tugiteenused soodustavad põlvkondade vahelist sidet ja koostööd ning toetavad inimeste pikaajalist vaimset erksust. Eesmärgi saavutamiseks rakendatakse meetet 1.3 „Väärikas vananemine, toimetulek ja sotsiaalne kaasatus“. Meetme sihtgrupiks on just vanemaealised ning täiskasvanud erivajadustega inimesed, meetme kaudu toetatakse nende edukaks toimetulekuks sotsiaalselt turvalise, hooliva ja toetava keskkonna loomist, sh sotsiaalset suhtlemist, infole, huviteenustele ja sündmustele paremat ligipääsu, kohalike vabatahtlike toel abistavate tugiteenuste arendamist jms.

Järvamaa Arengustrateegia 2035+

Järvamaa arengustrateegia üldine eesmärk on tõsta siinsete elanike heaolu ning piirkonna atraktiivsust elu- ja ettevõtluskeskkonnana, üldesmärgi saavutamist toetab kolm alaesmärki. Lõuna-Järvamaa piirkondlik arengustrateegia toetab kõige enam kolmandat eesmärki: maakonna elujõulisust loovad kvaliteetsed avalikud teenused, tootlik ja kõrget lisandväärtust pakkuv ettevõtluskeskkond ja sidusust ning heaolu loov kodanikuühiskond.

LJKK ühisstrateegia üldine eesmärk, prioriteetsed valdkonnad ja alaesmärgid sisaldavad samasugusid märksõnu ning väärtusi. Ettevõtluskeskkonna

arengut ja lisandväärtuste loomist toetab meede 2 oma kahe alameetmega ning piirkonna elanike ja kogukondade heaolu, sh kogu kodanikuühiskonna arengut toetab meede 1 kolme alameetmega. Kogukondade arengule, koostöövõrgustike tekkimisele ning piirkonna konkurentsivõimelisemaks muutmisele aitab kaasa ka LJKK strateegiaülene meede 3, mis keskendub koostööle.

Järva maakonna tervise ja heaolu strateegia

Järvamaa visiooni 2035 toetab maakondlik terviseenduse visioon: Järvamaal elavate inimeste tervena elatud aastad ja keskmine eluiga on Eesti keskmisest kõrgemad. Ennetustegevuse strateegia peamine fookus on otsustatud suunata järgnevas 12 aastaks laste ja noorte vaimse tervise probleemide ennetamisele, tähtsal kohal on kõik liikumisega seonduv. LJKK ühisstrateegia meede 1.1 toetab erinevate sündmuste, sh liikumisürituste, koolituste, õpitubade jms korraldamist, meede 1.2 toetab elukeskkonna kaasajastamist, sh erinevate liikumisväljakute ja -atraktsioonide rajamist, aga ka erinevateks vaba aja tegevusteks vahendite soetamist.

Strateegia sidusus kohalike omavalitsuste arengukavadega

Türi valla arengukava aastateks 2023-2027

Valla visioon 2035: Türi vald on turvaline, inimese arengut toetav ja kogukondi võimestav, nüüdisaegse elukeskkonnaga, looduskeskkonda väärtustav ning kõrge avalike teenuste tasemega omavalitsus. Avalike teenuste osa arvestamata räägib Lõuna-Järvamaa Koostöökogu tegevuspiirkonna visioon suures osas sarnastest märksõnadest ja väärtustest. Ühisosa leiab ka mitmest strateegilisest eesmärgist, nt liikumissõbralik, kliima- ja energiateadlik, säästvat arengut ja ringmajandust eestvedav omavalitsus. Sarnaseid eesmärke toetab nii kogukondade kui ettevõtluse arengule suunatud toetusmeetmete kaudu ka käesolev arengustrateegia.

Järva valla arengukava 2018-2025

Järva valla arengukava strateegiline eesmärk nr 2 sätestab: Kõigis Järva valla piirkondades on puhas elukeskkond ning heal tasemel kohalikud teenused ja taristu, valla piirkonnad on omanäolised ja kutsuvad, valla elanikud on oma elukohaga rahul. Üheks eesmärgi toetavaks meetmeks on kohaliku eripära võimendamine ja ettevõtluskeskkonna arendamine, tegevustena nähakse muu hulgas nii piirkondlike ürituste arendamist ja populariseerimist, olemasolevate turismiobjektide arendamist ning ühtset turundamist, kultuurimälestiste hoidmist ja väärtustamist, aga ka vabaühenduste tegevuse toetamist ja koostööd ettevõtjatega. LJKK arengustrateegia meetme 1.1 eesmärgi saavutamiseks toetatakse kogukondi arendavate ühistegevuste ning piirkondlike mainesündmuste või piirkonna eripära tutvustavate sündmuste korraldamist, toetatakse võrgustumise, koostöö ja ühistegevuse soodustamise kaudu inimeste sidustamist kogukonnaga. Meede 1.2 keskendub elukeskkonna arendusele, sh ka kultuuripärandi säilitamisele, ning meede 2 oma kahe alameetmega ettevõtluskeskkonna arendamisele, koostööle ja ühisturundusele.

STRATEEGIA LISAD:

- Lisa 1. LJKK tegevuspiirkonna elanikkonna analüüs
- Lisa 2. Elanikkonna analüüs sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna teenuste vajadustest lähtuvalt
- Lisa 3. LJKK tegevuspiirkonna ettevõtete analüüs
- Lisa 4. Piirkonna arenguvajadused Lõuna-Järvamaa elanike pilgu läbi